

Briuselis, 2018 m. birželio 15 d.
(OR. en)

10184/18

Tarpinstitucinė byla:
2018/0247 (COD)

ELARG 38
COWEB 92
CFSP/PESC 578
RELEX 563
FIN 474
CADREFIN 117
CODEC 1091
POLGEN 98

PASIŪLYMAS

nuo:	Europos Komisijos generalinio sekretoriaus, kurio vardu pasirašo direktorius Jordi AYET PUIGARNAU
gavimo data:	2018 m. birželio 14 d.
kam:	Europos Sąjungos Tarybos generaliniam sekretoriui Jeppe TRANHOLMUI-MIKKELSENUI
Komisijos dok. Nr.:	COM(2018) 465 final
Dalykas:	Pasiūlymas dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTO dėl Pasirengimo narystei paramos priemonės (PNPP III)

Delegacijoms pridedamas dokumentas COM(2018) 465 final.

Priedama: COM(2018) 465 final

Bruselis, 2018 06 14
COM(2018) 465 final

2018/0247 (COD)

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS

dėl Pasirengimo narystei paramos priemonės (PNPP III)

{SEC(2018) 310 final} - {SWD(2018) 337 final}

AIŠKINAMASIS MEMORANDUMAS

1. PASIŪLYMO APLINKYBĖS

- **Pagrindimas ir tikslai**

Šis pasiūlymas turėtų būti vertinamas kaip daugiamečių finansinės programos, apibrėžtos Europos Komisijos komunikate „Šiuolaikiškas biudžetas Sąjungai, kuri apsaugo, suteikia galių ir gina. 2021–2027 m. daugiamečių finansinė programa“¹, dalis. Komunikate nustatyti ES išorės veiksmų programų pagrindiniai prioritetai ir bendroji biudžeto sistema pagal išlaidų kategoriją „Kaimyninės šalys ir pasaulis“. Tai apima Pasirengimo narystei paramos priemonę (PNPP III).

Šiame pasiūlyme PNPP III numatyta taikyti nuo 2021 m. sausio 1 d. Jis skirtas 27 Europos Sąjungos valstybėms narėms. Tai atitinka Jungtinės Karalystės pranešimą dėl jos ketinimo išstoti iš Europos Sąjungos ir Euratomo remiantis Europos Sąjungos sutarties 50 straipsniu. Europos Vadovų Taryba pranešimą gavo 2017 m. kovo 29 d.

Europos Sąjungos sutarties 49 straipsnyje nustatyta, kad kiekviena Europos valstybė, gerbianti nurodytas vertybes, t. y. pagarbą žmogaus orumui, laisvę, demokratiją, lygybę, teisinės valstybės principą ir pagarbą žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, ir įsipareigojusi remti šias vertybes, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare. Europos valstybė, pateikusi paraišką dėl narystės Sąjungoje, gali tapti nare tik tada, kai patvirtinama, jog ji atitinka narystės kriterijus, kuriuos nustatė 1993 m. birželio mėn. Kopenhagos Europos Vadovų Taryba (toliau – Kopenhagos kriterijai), ir jeigu Sąjunga turi pajėgumo integruoti naują narę.

Kopenhagos kriterijai yra susiję su

- institucijų, užtikrinančių demokratiją, teisinės valstybės principą, žmogaus teises ir pagarbą mažumoms bei jų apsaugą, stabilumu;
- veikiančios rinkos ekonomikos egzistavimu, taip pat pajėgumu atlaikyti konkurencinį spaudimą bei Sąjungoje veikiančias rinkos jėgas ir
- gebėjimu ne tik naudotis teisėmis, bet ir prisiimti pagal Sutarties numatytas pareigas, be kita ko, siekti politinės, ekonominės ir pinigų sąjungos tikslų.

Plėtros procesas grindžiamas nustatytais kriterijais ir sąžiningomis bei griežtomis sąlygomis. Kiekvienas kandidatas arba potencialus kandidatas vertinamas pagal jo nuopelnus. Vertinant padarytą pažangą ir nustatant trūkumus siekiama paskatinti kandidatus ir potencialius kandidatus vykdyti būtinas plataus užmojo reformas ir nubrėžti atitinkamas gaires. Kad plėtros perspektyva taptų realybe, labai svarbu tvirtai įsipareigoti laikytis pagrindinių principų² metodo. Vykstant plėtros procesui stiprinama taika, demokratija ir stabilumas Europoje, o Sąjungai sudaromos geresnės sąlygos spręsti pasaulines problemas. Plėtros procesu skatinama pertvarka, dėl kurios plėtros partneriai imasi plataus masto politinių ir ekonominių reformų, o tai yra naudinga ir visai Sąjungai. Pažanga rengiantis narystei

¹ COM(2018) 321 *final*, pateikta adresu

https://ec.europa.eu/commission/priorities/democratic-change/future-europe/eu-budget-future_en

² Pagrindinių principų metodu teisinės valstybės principas ir pagrindinių teisių principai susiejami su kitomis dviem pagrindinėmis stojimo proceso sritimis: ekonomikos valdymu (didesniu dėmesiu ekonominei plėtrai ir konkurencingumo didinimui) ir demokratinių institucijų stiprinimu bei viešojo administravimo reforma. Visi trys pagrindiniai principai yra labai svarbūs šalių kandidačių ir potencialių kandidačių reformų procesams ir jais sprendžiami svarbiausi piliečiams rūpimi klausimai.

priklauso nuo to, kaip kiekviena paraišką pateikusi valstybė laikosi Sąjungos vertybių, ir nuo jos gebėjimo įgyvendinti būtinas reformas, kad suderintų savo politinių, institucinių, teisinių, administracinių ir ekonominių sistemų veikimą su Sąjungoje taikomomis taisyklėmis, standartais, politika ir praktika.

2015 m. lapkričio mėn. Europos Komisija parengė vidutinio laikotarpio Sąjungos plėtros politikos strategiją³, kuri tebegalioja. Dabartinė plėtros darbotvarkė apima Vakarų Balkanų partnerius ir Turkiją. Stojimo derybos pradėtos su šalimis kandidatėmis: Turkija (2005 m.), Juodkalnija (2012 m.) ir Serbija (2014 m.). Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija kandidatė tapo 2005 m., o Albanijai šis statusas suteiktas 2014 m. Bosnija ir Hercegovina (kuri prašymą stoti į ES pateikė 2016 m. vasario mėn.) ir Kosovas* (su kuriuo Stabilizacijos ir asociacijos susitarimas įsigaliojo 2016 m. balandžio mėn.) yra potencialūs kandidatai. 2018 m. balandžio 17 d. Europos Komisija, atsižvelgdama į pasiektą pažangą, rekomendavo Tarybai pradėti stojimo derybas su buvusiąja Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Albanija. Tai leistų išlaikyti ir plėtoti esamą reformų tempą.

Europos Komisija komunikate „Ištinama plėtros perspektyva ir didesnis ES įsipareigojimas Vakarų Balkanų šalims“⁴ dar kartą patvirtino tvirtą, pasiekimais grindžiamą narystės Sąjungoje perspektyvą Vakarų Balkanams. Tai aiški palaikymo žinia visiems Vakarų Balkanams ir Sąjungos įsipareigojimo dėl jų ateities Europoje ženklas.

Komisija palaiko atvirą ir konstruktyvų dialogą su Turkija ir naudojami kiekviena proga, kad pabrėžtų, jog Turkijos pareikštą įsipareigojimą dėl jos stojimo į ES turi lydėti atitinkamos priemonės ir reformos. Ji taip pat siekia toliau bendradarbiauti su Turkija svarbiausiose bendrų interesų srityse. Tarp tokių sričių – prekybos bei ekonominių ryšių, energetikos, transporto, migracijos bei prieglobsčio, užsienio politikos, saugumo ir kovos su terorizmu sritys.

Rengiant šį reglamentą vadovautasi trim pagrindiniais dalykais:

- 2021–2027 m. PNPP III turėtų būti aiškiai atsižvelgta į naują Vakarų Balkanų strategiją ir santykių su Turkija raidą. PNPP III atspindi naujos strategijos tikslus siekiant:
 - užtikrinti kuo didesnę strategijoje nustatytų pavyzdinių iniciatyvų poveikį,
 - ateinančių laikotarpi padėti Vakarų Balkanams vykdyti pertvarką,
 - įgyvendinti griežtų ekonomikos reformų programas ir
 - vėl sutelkti dėmesį į reformas, būtinas dėl būsimos narystės;
- Vakarų Balkanų strategijoje nurodyta galima bent kelių kandidatų stojimo data, jei bus įvykdytos visos sąlygos. Turėtų būti numatytos finansinės priemonės, kad būtų galima paremti prieš narystę būtiną pasirengimą ir investicijas. Tai apima užtikrinimą, kad perėjimas nuo pasirengimo narystei iki tapimo valstybe nare būtų laipsniškas ir sklandus. Iš partnerių taip pat reikalaujama plėtoti reikalingus gebėjimus įsisavinti ES lėšas, visų pirma siekiant įgyvendinti žemės ūkio ir sanglaudos politiką;

³ COM(2015) 611 *final*, pateikta adresu

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20151110_strategy_paper_en.pdf

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

⁴ COM(2018) 65 *final*, pateikta adresu

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0065>

- PNPP II vis dar įgyvendinama, tęstinumas turėtų būti išsaugotas.

PNPP III bus orientuota į pagrindinius politinius prioritetus, nustatytus atitinkamuose plėtros politikos ir strategijos dokumentuose. Tie prioritetai yra: teisinės valstybės principai, pagrindinės teisės, valdymas; socialinis ir ekonominis vystymasis; Sąjungos politika ir *acquis*; žmonių tarpusavio ryšiai ir susitaikymas, geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bendradarbiavimas. Nors jie jau buvo išdėstyti PNPP II, pasiūlyme labiau atsižvelgiama į kitus svarbius klausimus, pavyzdžiui, migraciją, saugumą, aplinkos apsaugą ir klimato kaitą.

- **Suderinamumas su galiojančiomis politikos nuostatomis**

Komisija kartu siūlo labai supaprastinti išorės finansavimo priemones. Tačiau pasirengimo narystei priemonės tikslai ir toliau iš esmės skiriasi nuo bendrųjų Sąjungos išorės veiksmų tikslų, kadangi PNPP siekiama parengti partnerius ir remti jų stojimo procesą. Todėl labai svarbu išlaikyti plėtros politikai remti skirtą priemonę, kartu užtikrinant, kad ji papildytų bendruosius Sąjungos išorės veiksmų tikslus, visų pirma Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (KVTBP)⁵ tikslus.

Šiuo pasiūlymu Sąjungai bus sudaryta galimybė toliau daryti pažangą įgyvendinant pasirengimo narystei tikslus. PNPP III, kaip ir dabartinės išorės finansavimo priemonės, ir toliau turėtų būti įgaliojimų suteikiantis reglamentas, kuriame nustatomi tikslai, kurių turėtų būti siekiama rengiantis narystei ES, o kartu būtų padedama nustatyti tikslinę paramą pagal kiekvieno kandidato poreikius.

Kaip nurodyta išorės veiksmų priemonių laikotarpio vidurio peržiūroje⁶, PNPP II atliko savo vaidmenį ir buvo įvertinta kaip svarbi. Todėl siūlomi tik būtiniausi pakeitimai. Vienas iš pagrindinių pakeitimų – tai, kad tikslai turėtų būti restruktūrizuoti atsižvelgiant į bendrą tikslą įvertinti veiklos rezultatus.

- **Suderinamumas su kitomis Sąjungos politikos sritimis**

Įgyvendinant šį reglamentą turi būti užtikrintas nuoseklumas su kitų atitinkamų kryptių Sąjungos politika ir programomis.

Pasiūlyme pasirengimas narystei ir toliau laikomas esminiu išorės veiksmų politikos aspektu. PNPP III ir toliau bus glaudžiai susieta su kitomis išorės veiksmų programomis.

Plėtros procesas apima ir ES pagalbą gaunančių plėtros partnerių vidaus politikos sritis. Jis, be kita ko, padeda:

- plėsti vidaus rinką, Europos teisingumo ir laisvės erdvę bei transeuropinius energetikos ir transporto tinklus;
- kurti darbo vietas, ugdyti įgūdžius, užtikrinti švietimo ir socialinę įtrauktį, mažinti skurdą;
- saugoti aplinką ir mažinti tarpvalstybinę taršą;
- prisiderinti prie bendros žemės ūkio politikos ir bendros žuvininkystės politikos;

⁵ COM(2018) 460 *final*, Reglamento dėl Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės pasiūlymas.

⁶ Išorės finansavimo priemonių laikotarpio vidurio peržiūra https://ec.europa.eu/europeaid/evaluation-instrument-pre-accession-assistance-ipa-ii-draft-report_en

- įvairinti energijos šaltinius ir užtikrinti energetinį saugumą, įskaitant atsinaujinančiosios energijos plėtojimą bei energijos vartojimo efektyvumo skatinimą, pereiti prie žiedinės ekonomikos, gerinti atsparumą nelaimėms, rizikos prevenciją ir nelaimių valdymą ir
- siekti labiau integruoto ir strateginio požiūrio į jūrų politiką, mokslinę kompetenciją ir skaitmeninę darbotvarkę.

Be to, plėtros partneriams turėtų būti labai naudingas suderinimas su Sąjungos klimato kaitos politika ir teisės aktais, nes nuo klimato kaitos poveikio itin kenčiančiame regione bus plėtojamasi mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančios technologijos ir kuriamos ekologiškesnės darbo vietos.

Komisijos pasiūlyme dėl 2021–2027 m. daugiamečių finansinės programos užsibrėžiamas didesnis klimato aspekto integravimas į visas ES programas tikslas – kad klimato politikos tikslams pasiekti būtų skiriama 25 proc. ES išlaidų. PNPP III vaidmuo siekiant šio bendrojo tikslo bus stebimas taikant ES klimato srities rodiklių sistemą (tinkamu suskirstymo lygmeniu), taip pat ketinama naudoti tikslesnes metodikas, jei jų bus. Komisija ir toliau kasmet teiks informaciją metiniame biudžeto projekte nurodydama įsipareigojimų asignavimus.

Siekdama padėti visapusiškai išnaudoti programos galimybes siekti su klimatu susijusių tikslų, Komisija stengsis nustatyti tinkamus veiksmus programos rengimo, įgyvendinimo, peržiūros ir vertinimo etapais.

Todėl programa bus siekiama papildomumo su įvairiomis Sąjungos programomis. Tarp jų yra:

- vidaus politikos programos (sąveika su saugumo, migracijos, mokslinių tyrimų ir inovacijų, aplinkos ir klimato, ryšių ir energetikos politikos sritimis) ir
- Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonė, išlaikant visoms išorės finansavimo priemonėms taikomas bendras taisykles, išlaikant bendrą investicijų komponentą ir supaprastinant išorės finansavimo priemonių įnašą programos „Erasmus“ išorės aspektui remti.

I priedo sąrašė išvardytiems paramos gavėjams turėtų ir toliau būti taikomos Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės teminės programos, visų pirma remiant žmogaus teises.

Be to, PNPP turėtų būti įtraukta į Reglamento dėl KVTBP nustatytą „Europos darnaus vystymosi fondą +“ ir prisidėti prie Išorės veiksmų garantijos atidėjinių poreikių, susijusių su veiksmais I priede išvardytų paramos gavėjų teritorijose. Išorės veiksmų garantija, finansuojama pagal šį reglamentą ir pagal KVTBP, taip pat apima makrofinansinę paramą, skirtą mokėjimų balanso krizėms I priede išvardytų paramos gavėjų teritorijose ir kitose susijusiose šalyse įveikti. Išorės veiksmų garantijos naudojimas makrofinansinei paramai teikti turėtų būti proporcingas tų šalių politinių uždavinių ir ekonominio stabilumo problemų sprendimui, atsižvelgiant į metinę skolinimo apimtį, dėl kurios susitarta 2014–2020 m. daugiamečių finansinės programos laikotarpio vidurio peržiūroje. Ši neprogramuojama parama turėtų papildyti kitus šiame reglamente nustatytus paramos teikimo būdus.

Sudarydama su kandidatais ir potencialiais kandidatais stabilizacijos ir asociacijos bei kitus susitarimus, Sąjunga aktyviai skatina plėtros partnerius sukurti konkurencijos sistemas.

Saugesnė Europa yra svarbus Sąjungos darbotvarkės tikslas. Geresnis strateginis pasirengimo narystei finansinės paramos orientavimas padės plėtros partneriams kovoti su organizuotu

nusikalstamumu ir korupcija bei užkirsti jiems kelią, stiprinti jų teisėsaugą ir migracijos valdymo gebėjimus, įskaitant sienų valdymą.

Plėtra užtikrina didesnę Sąjungos vaidmenį ir sustiprina jos įtaką tarptautiniuose forumuose. Vakarų Balkanų ir Turkijos stojimo procesas dar labiau sustiprina Sąjungos interesus ir vaidmenį Viduržemio jūros ir Juodosios jūros regionuose bei Dunojaus baseine.

2. TEISINIS PAGRINDAS, SUBSIDIARUMO IR PROPORCINGUMO PRINCIPAI

• Teisinis pagrindas

Plėtos politika grindžiama Europos Sąjungos sutarties 21 straipsniu. Jame nustatyta: „Sąjungos veiksmai tarptautinėje arenoje grindžiami principais, paskatinusiais jos pačios sukūrimą, vystymąsi ir plėtrą, ir kurių įgyvendinimą ji skatina platesniame pasaulyje: demokratijos, teisinės valstybės, žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių visuotinumą ir nedalomumą, pagarbos žmogaus orumui, lygybės ir solidarumo principais bei Jungtinių Tautų Chartijos ir tarptautinės teisės principų laikymusi“.

Pasirengimo narystei paramos priemonės teisinis pagrindas yra Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 212 straipsnio 2 dalis.

• Subsidiarumo principas

Pasirengimo narystei paramos priemonė yra unikali, nes skirta šalims kandidatėms ir potencialioms šalims kandidatėms pasirengti narystei Sąjungoje. Šį tikslą galima tinkamai pasiekti tik Sąjungos lygmeniu.

Papildoma pasirengimo narystei paramos nauda taip pat priklauso nuo naudojamų priemonių aprėpties. Intensyviai naudojant dvi iniciatyvas – porinius projektus ir TAIEX (Informacijos apie techninę pagalbą apsikeitimo priemonę) – PNPP paramos gavėjams suteikiama atskirų valstybių narių patirtis, siekiant patenkinti jų konkrečius poreikius. Ilgalaikių santykių su panašia valstybės narės įstaiga sukūrimas yra konkretus porinių projektų rezultatas.

Pasirengimo narystei paramos priemone aktyviai skatinamas teritorinis bendradarbiavimas, pavyzdžiui, taikant tarpvalstybines programas, tarptautines ir tarpregionines bendradarbiavimo programas ir makroregionines strategijas. Papildoma nauda akivaizdi: susitaikymas ir pasitikėjimo didinimas Vakarų Balkanuose, geografinių ir kultūrinių kliūčių šalinimas ir gerų kaimyninių santykių plėtojimas. Visi šie plėtos proceso aspektai tebėra svarbūs, ir yra sprendžiami tik Sąjungos programomis, o ne kitų paramos teikėjų.

• Proporcingumo principas

Pagal proporcingumo principą siūlomu reglamentu neviršijama to, kas būtina jo tikslams pasiekti.

3. RETROSPEKTYVINIO VERTINIMO, KONSULTACIJŲ SU SUINTERESUOTOSIOMIS ŠALIMIS IR POVEIKIO VERTINIMO REZULTATAI

• Galiojančių teisės aktų retrospektyvinis vertinimas / tinkamumo patikrinimas

2016 m. pabaigoje buvo atlikta Pasirengimo narystei paramos priemonės II (PNPP II) laikotarpio vidurio peržiūra. Nors buvo dar ankstyvas įgyvendinimo etapas, atlikus išorės vertinimą padaryta išvada, kad atsižvelgiant į Sąjungos prioritetus ir paramos gavėjų

poreikius, PNPP II tikslai buvo pasiekti. Vertinimo ataskaitoje pabrėžta, kad PNPP II tapo strategiškesne nei jos pirmtakė. Kalbant apie prioritetus, vis daugiau dėmesio skiriama:

- pagrindinių reformų, t. y. trijų pagrindinių plėtros strategijos principų (teisinės valstybės principo bei pagrindinių teisių, demokratinių institucijų stiprinimo bei viešojo administravimo reformos ir ekonomikos valdymo) skatinimui ir
- reformų rezultatams, įdiegiant veiklos rezultatų planą.

Priemonė taip pat pasirodė galinti lanksčiai reaguoti į kylančias krizes ir iššūkius (pavyzdžiui, potvynius, migracijos ir saugumo problemas).

PNPP II daugiau dėmesio skiriama veiksmingumui ir veiklos rezultatams, tačiau dar yra ką tobulinti: rodiklių kokybę, vietos lygmens stebėsenos ir vertinimo sistemų vystymą, paramos gavėjų duomenų rinkimo kokybę.

Ataskaitoje taip pat pabrėžta, kad PNPP II gerai papildė kitų priemonių, visų pirma Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonės (EDŽTRP) ir Priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP), veiksmus. Tačiau reikėtų geriau koordinuoti planavimo ir programavimo etapus.

Siekiant atsižvelgti į laikotarpio vidurio peržiūros išvadas, PNPP III svarbiausias aspektas turėtų būti veiklos rezultatai. Tikimasi, kad vykdant strategiškesnę programavimą pagal pasiūlymą bus galima gauti daugiau bendro finansavimo lėšų, atitinkančių paramos gavėjų įsipareigojimus ir pažangą siekiant reformų. Taip pat bus galima lanksčiau spręsti kylančius uždavinius.

• **Konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis**

Su suinteresuotosiomis šalimis konsultuotasi platesnėse konsultacijose, kurios prisidėjo prie visų išorės veiksmų priemonių laikotarpio vidurio peržiūros. Vyko trijų rūšių konsultacijos su suinteresuotosiomis šalimis. Vertintojai surengė apie 1 000 struktūrinių ar pusiau struktūrinių pokalbių su ES pareigūnais ir ES institucijų, valstybių narių ir partnerių atstovais. Surengti keli techniniai seminarai su Europos Parlamento, Tarybos darbo grupių, valstybių narių komitetų ir pilietinės visuomenės organizacijų bei vietos valdžios institucijų atstovais, per kuriuos buvo pristatyti ir aptarti vertinimų projektai. 2017 m. pradžioje surengtos atviros viešos konsultacijos. Per jas siekta surinkti grįžtamosios informacijos iš suinteresuotųjų šalių apie priemonių vertinimo išvadas ir išorės veiksmų priemones po 2020 m.

Pagrindinė per konsultacijas iš suinteresuotųjų šalių gauta informacija pateikiama toliau.

- Lankstumas. Suinteresuotosios šalys pritarė, kad naujos finansavimo priemonės turėtų būti lankstesnės, kad būtų galima geriau reaguoti į uždavinius ir krizes, kurių neįmanoma numatyti. Visų pirma jos pažymėjo, kad turėtų būti sudarytos sąlygos lengviau perkelti lėšas tarp regionų ir tarp paramos teikimo procedūrų. Tačiau taip pat pabrėžta, kad didinant lankstumą neturėtų sumažėti nuspėjamumas, partnerių atsakomybė arba dėl to neturėtų būti skiriama mažiau dėmesio ilgalaikių vystymosi tikslų siekimui. Kai kurie konsultacijų dalyviai tvirtino, kad, norint užtikrinti lankstumą ir nuspėjamumą, turi būti numatyti pakankami nepaskirstyti rezervai.
- Derėjimas. Suinteresuotųjų šalių manymu, reikia užtikrinti didesnę Sąjungos vidaus ir išorės politikos, taip pat pačių išorės priemonių derėjimą. Dauguma suinteresuotųjų šalių rekomendavo Sąjungai imtis vadovaujamo vaidmens didinant įvairių suinteresuotųjų šalių (tiek Sąjungoje, tiek už jos ribų) papildomumą.

- Supaprastinimas. Sąjunga buvo primygtinai raginama dar labiau supaprastinti bendrą priemonių struktūrą. Sąjunga taip pat turėtų toliau stengtis supaprastinti sudėtingas administracines ir finansines procedūras.
- Sverto poveikis. Suinteresuotosios šalys sutarė, kad novatoriškos finansavimo priemonės gali būti labai svarbios subalansuojant viešąjį ir privatųjį finansavimą Sąjungos išorės paramai teikti.

Šiuo pasiūlymu dėl reglamento dėl PNPP III atsižvelgiama į daugumą suinteresuotųjų šalių, su kuriomis buvo konsultuojamasi, iškeltų klausimų.

- Juo nustatoma daugiau lankstumo, nes iš pat pradžių nenustatomi asignavimai partneriams. PNPP programavimo sistema turėtų būti grindžiama kintančiais poreikiais ir užtikrinti nuspėjamumo ir veiklos rezultatais grindžiamo finansavimo pusiausvyrą.
- Naujoji išorės veiksmų priemonių struktūra padės užtikrinti PNPP III ir Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės derėjimą ir sąveiką. Visų pirma tai pasakytina apie teminius ir greitojo reagavimo komponentus, kurie turėtų būti panaudoti iniciatyvoms, kurių tikslų negalima veiksmingai pasiekti pagal geografines programas.
- PNPP III taip pat turėtų padėti sutelkti tarptautinių finansų įstaigų ir kitų partnerių, įskaitant privatųjį sektorį, sverto galimybes. Bendra Priemonės veiklos rezultatų sistema bus sustiprinta ir supaprastinta.

• **Nepriklausomas tyrimas**

Laikotarpio vidurio peržiūros ataskaita (paskelbta 2017 m. gruodžio mėn.) ir susiję tarnybų darbiniai dokumentai⁷, kuriuose aptariamos išorės veiksmų priemonės, iš esmės pagrįsti tam tikromis 2016–2017 m. atliktų nepriklausomų vertinimų (po vieną kiekvienai priemonei, įskaitant Pasirengimo narystei priemonę) ataskaitomis.

Kartu Komisija užsakė tam tikrų išorės veiksmų priemonių nepriklausomą ataskaitą, kurioje būtų išnagrinėtos į laikotarpio vidurio peržiūros ataskaitą įtrauktos priemonės ir būtų aptartos pagrindinės išmoktos pamokos ir per jas gautos žinios⁸.

• **Poveikio vertinimas**

2018 m. Komisija atliko poveikio vertinimą, kuriame išnagrinėta, kurios išorės veiksmų priemonės galėtų būti įtrauktos į vieną plataus masto priemonę.

Poveikio vertinimo ataskaitoje nagrinėtas šių esamų priemonių sujungimo poveikis: vystomojo bendradarbiavimo finansinės priemonės, Europos plėtros fondo, Europos kaimynystės priemonės, Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonės, priemonės, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos, bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonės ir partnerystės priemonės. Padaryta išvada, kad Pasirengimo narystei paramos priemonė turėtų išlikti savarankiška priemone.

2018 m. balandžio 27 d. Reglamentavimo patikros valdyba (toliau – RSB) išnagrinėjo poveikio vertinimą ir pateikė teigiamą nuomonę su išlygomis.

⁷ Laikotarpio vidurio peržiūros ataskaita ir susiję tarnybų darbiniai dokumentai pateikti adresu https://ec.europa.eu/europeaid/mid-term-review-report-external-financing-instruments_en

⁸ Derėjimo ataskaita pateikta adresu https://ec.europa.eu/europeaid/coherence-report-insights-external-evaluation-external-financing-instruments_en

Pagrindinės išlygos buvo susijusios su siūloma Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone, visų pirma jos valdymo struktūra, kelių priemonių sujungimo į vieną pagrindumą, EPF integravimo į ES biudžetą finansavimo ir politikos poveikiu, pagrindiniais finansavimo kriterijais, prioritetų nustatymu, galimu lėšų rezervavimu ir stebėsenos bei vertinimo sistema. Siekiant atsižvelgti į RSB iškeltus klausimus, buvo atitinkamai pakeistas poveikio vertinimas. Reikėtų pažymėti, kad nė viena iš RSB išlyga nėra susijusi su siūlomu reglamentu dėl PNPP III arba jos sąveika su platesnio masto priemone.

- **Supaprastinimas**

Šiuo pasiūlymu daromi būtiniausi dabartinio reglamento pakeitimai. Juo padedama siekti bendro supaprastinimo tikslo toliau nurodytais būdais.

- Juo bus užtikrintas derėjimas su Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone. (Teminėmis programomis bus papildytos geografinės programos ir bus remiamasi pagal tą priemonę sukurta išorės veiksmų garantija).
- Juo ir toliau bus taikomos bendros išorės veiksmų taisyklės, nes bus naudojamos Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonėje nustatytos finansinės taisyklės (kurios anksčiau buvo įtrauktos į atskirą reglamentą dėl bendrų išorės veiksmų įgyvendinimo taisyklių). Kai įmanoma, jame bus remiamasi Finansiniu reglamentu.
- Pakeitus programavimo metodą sumažės Komisijos priimtų partneriams skirtų programų skaičius įgyvendinimo etape. Taip bus supaprastintos sąlygos ir paramos gavėjams, kurie galės atsižvelgti į kartu su jų strateginiais dokumentais nustatytus prioritetus, be to, taip paramos gavėjai įgys daugiau atsakomybės.

- **Pagrindinės teisės**

Politiniai PNPP III prioritetai bus suformuoti atsižvelgiant į pagrindinius susijusius plėtros politikos ir strategijos dokumentus, visų pirma į teisinės valstybės principo ir pagrindinių teisių laikymąsi.

4. POVEIKIS BIUDŽETUI

2018 m. gegužės 2 d. Komunikate⁹ Europos Komisija pasiūlė Pasirengimo narystei paramos programai 2021–2027 m. laikotarpiu skirti 14 500 000 000 EUR (dabartinėmis kainomis).

Išsamus numatomas šio pasiūlymo finansinis poveikis nurodomas pridedamoje finansinėje teisės akto pasiūlymo pažymoje.

5. KITI ELEMENTAI

- **Įgyvendinimo planai ir stebėseną, vertinimas ir ataskaitų teikimo tvarka**

Įgyvendinimas turės būti paspartintas, visų pirma pirmaisiais metais, kad būtų išvengta struktūrinių spragų sudarant ir įgyvendinant sutartis ir palaipsniui būtų pašalintas dabartinis vėlavimas. Komisija ypatingą dėmesį skirs netiesioginiam valdymui su paramos gavėjais. Laikotarpio vidurio vertinimas parodė, kad nors poveikis, susijęs su didesne atsakomybe,

⁹ COM(2018) 321 *final*, 2018 5 2.

laikomas teigiamu, sutarčių sudarymas buvo prastas, o įgyvendinimas labai vėlavo, ypač Turkijoje.

Stebėseną bus vykdoma remiantis pasiūlyme nustatytais rodikliais. Atitinkami veiklos rezultatų rodikliai bus apibrėžti ir įtraukti į PNPP programavimo sistemą, o ES lėšų gavėjams bus nustatyti proporcingi ataskaitų teikimo reikalavimai. Vertinant PNPP III paramos rezultatus atskaitos tašku bus laikomos plėtros ataskaitos. Atsiskaitymo už veiklos rezultatus sistema turėtų būti užtikrinama, kad įgyvendinimo ir rezultatų stebėsenos duomenys būtų renkami veiksmingai, efektyviai ir laiku.

Komisija reguliariai vykdys savo veiksmų stebėseną ir apžvelgs siekiant rezultatų padarytą pažangą. Pagal 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstitucinio susitarimo¹⁰ 22 ir 23 dalis, kuriose trys institucijos patvirtina, kad galiojančių teisės aktų ir vykdomos politikos vertinimai turėtų būti tolesnių veiksmų pasirinkimo poveikio vertinimų pagrindas, Komisija atliks tarpinį ir galutinį vertinimą. Per vertinimus, remiantis susijusiais rodikliais ir siektinomis reikšmėmis, bus nustatytas vietinis Priemonės poveikis ir išsamiai išanalizuota, koku mastu Priemonė gali būti laikoma aktualia, efektyvia, veiksminga, kuriančia pakankamą ES pridėtinę vertę ir derančia su kitų krypčių ES politika. Į vertinimą bus įtraukta įgyta patirtis, padėsianti nustatyti trūkumus / problemas ar veiksmų arba jų rezultatų tobulinimo galimybes, taip pat padidinti jų naudojimą / poveikį.

Europos Parlamentas ir Taryba bus supažindinti su vertinimų išvadomis ir pastabomis.

- **Išsamus konkrečių pasiūlymo nuostatų paaiškinimas**

Šio pasiūlymo struktūra yra kiek įmanoma panaši į kitų Sąjungos programų struktūrą. Be to, juo pirmenybė teikiama bendram išorės veiksams taikomų taisyklių rinkiniui. Šiuo metu tai pasiekama įgyvendinant bendras išorės veiksmų įgyvendinimo taisykles, kurios buvo įtrauktos į Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę. Siekiant išsaugoti paprastinimo naudą, pasiūlyme kiek įmanoma plačiau įtraukiamos kryžminės nuorodos į Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę.

I skyriuje apibrėžiama priemonės taikymo sritis ir pateikiamos apibrėžtys, tikslai, biudžetas ir įvairios kelioms programoms taikomos bendros nuostatos. Terminų apibrėžtys suderintos su Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemone, taip pat dėtos pastangos išvengti Finansinio reglamento dubliavimo. Tikslai apskritai yra panašūs į ankstesnės PNPP II tikslus, tik jų struktūra yra nuoseklesnė, kad atspindėtų bendrą veiklos rezultatais grindžiamo biudžeto sudarymo idėją, pagal kurią konkretūs tikslai suderinami su biudžeto asignavimais (antraštinės dalys). Biudžetas nurodomas kaip bendra suma ir siekiama, kad jis išliktų kuo lankstesnis. Šios taisyklės išimtis – didžiausia išlaidų suma, numatyta tarpvalstybinėse programose, siekiant išlaikyti esamą išlaidų apimtį. Kelioms programoms taikomos bendros nuostatos padeda siekti bendro supaprastinimo tikslo, aiškiai nurodant, kuris bendras taisyklių rinkinys taikomas, kai PNPP III padedama įgyvendinti kitas programas.

II skyriumi užtikrinamas derėjimas su bendra politikos sistema. Jame taip pat nustatytas įsipareigojimas glaudžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis, siekiant užtikrinti nuoseklumą ir bendrą paramos teikėjų koordinavimą.

III skyriuje išsamiai apibūdinami įvairūs įgyvendinimo etapai nuo PNPP III programavimo sistemos nustatymo iki metinių bei daugiamečių veiksmų planų ir priemonių priėmimo. Pagal

¹⁰ 2016 m. balandžio 13 d. Europos Parlamento, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos tarpinstitucinis susitarimas dėl geresnės teisėkūros (OL L 123, 2016 5 12, p. 1–14).

PNPP programavimo sistemą daugiausia dėmesio bus skiriama ne asignavimams partneriams, o tikslų pasiekimui. Parama ir toliau bus tikslinė ir koreguojama atsižvelgiant į konkrečią paramos gavėjų padėtį. Tačiau galimybė gauti finansavimą turėtų būti grindžiama ne tik „teisingos dalies“ principu, bet ir tokiais kriterijais, kaip projekto ir (arba) programos užbaigtumas, numatomas poveikis ir pažanga teisinės valstybės, pagrindinių teisių ir valdymo srityse. Todėl į bendrus asignavimus įtrauktas atlyginimo už rezultatus mechanizmas.

Pasiūlyme išlaikomas bendras metinių ir daugiamečių planų priėmimo taisyklių rinkinys, kaip apibrėžta Kaimynystės, plėtros ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonėje. Taisyklės, kurios anksčiau buvo bendrų išorės veiksmų įgyvendinimo taisyklių dalis, iš esmės nėra keičiamos.

IV skyriuje pateikiamos paraiškos tinkamumo finansuoti taisyklės, kurios anksčiau buvo išdėstytos bendrose išorės veiksmų įgyvendinimo taisyklėse.

V skyriuje nustatyta, kad pagal Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę suteikta biudžeto garantija taip pat bus taikoma PNPP III paramos gavėjams. Už veiksmus, kuriems taikoma garantija, ir toliau bus atsakinga finansinių priemonių valdymo sistema, sukurta pagal PNPP III, visų pirma Vakarų Balkanų investicijų programą.

VI skyriuje nustatoma stebėsenos, vertinimo ir ataskaitų teikimo tvarka, kuriai ir toliau turėtų būti taikomos bendros taisyklės, kaip nustatyta [Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonėje].

VII skyriuje išdėstomos baigiamosios ir pereinamojo laikotarpio nuostatos. Visų pirma, siekiant išvengti sutrikimų, PNPP II ir toliau bus taikoma pagal tą reglamentą finansuojamiems veiksams.

Pasiūlymas

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS REGLAMENTAS**dėl Pasirengimo narystei paramos priemonės (PNPP III)**

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,
atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 212 straipsnio 2 dalį,
atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,
teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,
atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę¹¹,
atsižvelgdami į Regionų komiteto nuomonę¹²,
laikydami įprastos teisėkūros procedūros,
kadangi:

- (1) Reglamentas (ES) Nr. 231/2014¹³ nustoja galioti 2020 m. gruodžio 31 d. Siekiant išlaikyti Sąjungos išorės veiksmų veiksmingumą, turėtų būti išlaikyta išorės paramos planavimo ir teikimo sistema;
- (2) Pasirengimo narystei priemonės tikslai iš esmės skiriasi nuo bendrųjų Sąjungos išorės veiksmų tikslų, nes šia priemone siekiama parengti I priede išvardytus gavėjus būsimai narystei Sąjungoje ir remti jų stojimo procesą. Todėl labai svarbu turėti plėtrai remti skirtą priemonę, kartu užtikrinant, kad ji papildytų bendruosius Sąjungos išorės veiksmų, visų pirma Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (KVTBP) tikslus;
- (3) Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 49 straipsnyje nustatyta, kad kiekviena Europos valstybė, gerbianti nurodytas vertybes, t. y. pagarbą žmogaus orumui, laisvę, demokratiją, lygybę, teisinės valstybės principą ir pagarbą žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises, ir įsipareigojusi remti šias vertybes, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare. Europos valstybė, pateikusi paraišką dėl narystės Sąjungoje, gali tapti nare tik tada, kai patvirtinama, jog ji atitinka narystės kriterijus, kuriuos nustatė 1993 m. birželio mėn. Kopenhagos Europos Vadovų Taryba (toliau – Kopenhagos kriterijai), ir jeigu Sąjunga turi pajėgumo integruoti naują narę. Kopenhagos kriterijai yra susiję su institucijų, užtikrinančių demokratiją, teisinės valstybės principą, žmogaus teises ir pagarbą mažumoms bei jų apsaugą, stabilumu, veikiančios rinkos ekonomikos egzistavimu, taip pat pajėgumu atlaikyti konkurencinį spaudimą bei Sąjungoje veikiančias rinkos jėgas, ir gebėjimu ne tik naudotis teisėmis, bet ir prisiimti pagal Sutartis numatytas pareigas, be kita ko, siekti politinės, ekonominės ir pinigų sąjungos tikslų;

¹¹ OL C , , p. .

¹² OL C , , p. .

¹³ 2014 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 231/2014, kuriuo nustatoma Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP II) (OL L 77, 2014 3 15, p. 11).

- (4) plėtros procesas grindžiamas nustatytais kriterijais ir sąžiningomis bei griežtomis sąlygomis. Kiekvienas paramos gavėjas vertinamas pagal jo nuopelnus. Vertinant padarytą pažangą ir nustatant trūkumus siekiama paskatinti I priede išvardytus paramos gavėjus vykdyti būtinas plataus užmojo reformas ir nubrėžti atitinkamas gaires. Kad plėtros perspektyva taptų realybe, plėtros šalims labai svarbu tvirtai įsipareigoti laikytis pagrindinių principų¹⁴ metodo. Pasirengimo narystei pažanga priklauso nuo to, kaip kiekviena paraišką pateikusi valstybė laikosi Sąjungos vertybių, ir nuo jos gebėjimo įgyvendinti būtinas reformas, kad suderintų savo politinių, institucinių, teisinių, administracinių ir ekonominių sistemų veikimą su Sąjungoje taikomomis taisyklėmis, standartais, politika ir praktika;
- (5) Sąjungos plėtros politika yra investicija Europos taikos, saugumo ir stabilumo labui. Ji suteikia daugiau ekonominių ir prekybos galimybių, o tai naudinga tiek Sąjungai, tiek potencialioms valstybėms narėms. Narystės Sąjungoje perspektyva turi stiprų keičiamąjį poveikį, kuriuo įtvirtinami teigiami demokratiniai, politiniai, ekonominiai ir socialiniai pokyčiai;
- (6) Europos Komisija komunikate „Ištinama plėtros perspektyva ir didesnis ES įsipareigojimas Vakarų Balkanų šalims“¹⁵ dar kartą patvirtino tvirtą, pasiekimais grindžiamą narystės ES perspektyvą Vakarų Balkanams. Tai aiški palaikymo žinia visiems Vakarų Balkanams ir ES įsipareigojimo dėl jų ateities Europoje ženklas;
- (7) parama turėtų būti teikiama laikantis susitarimų, kuriuos Sąjunga sudarė su I priede išvardytais paramos gavėjais. Parama I priede išvardytiems paramos gavėjams daugiausia turėtų būti teikiama siekiant stiprinti demokratines institucijas ir teisinės valstybės principą, atlikti teismų sistemos ir viešojo administravimo reformas, užtikrinti pagarbą pagrindinėms teisėms ir skatinti lyčių lygybę, toleranciją, socialinę įtrauktį ir nediskriminavimą. Parama taip pat turėtų padėti įgyvendinti pagrindinius principus ir teises, kaip nustatyta Europos socialinių teisių ramstyje¹⁶. Teikiant paramą turėtų būti toliau remiamos jų pastangos plėtoti regioninį, makroregioninį ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą bei teritorinį vystymąsi, be kita ko, įgyvendinant Sąjungos makroregionines strategijas. Parama taip pat turėtų gerinti jų ekonominę ir socialinę vystymąsi ir ekonomikos valdymą, kuriuo grindžiama pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo darbotvarkė, be kita ko, įgyvendinant regioninę plėtrą, žemės ūkio ir kaimo plėtrą, socialinę ir užimtumo politiką, skaitmeninės ekonomikos ir visuomenės plėtrą, kuri taip pat atitinka pavyzdinę iniciatyvą „Vakarų Balkanų skaitmeninė darbotvarkė“;
- (8) remdamasi savo valstybių narių patirtimi Sąjunga turėtų visiems I priede išvardytiems paramos gavėjams teikti paramą pereinamajam procesui siekiant narystės. Taip bendradarbiaujant ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama dalijimuisi patirtimi, kurią valstybės narės įgijo vykdydamos reformas;

¹⁴ Pagrindinių principų metodu teisinės valstybės principas ir pagrindinių teisių principai susiejami su kitomis dviem pagrindinėmis stojimo proceso sritimis: ekonomikos valdymu (didesniu dėmesiu ekonominei plėtrai ir konkurencingumo didinimui) ir demokratinėms institucijoms stiprinimui bei viešojo administravimo reforma. Visi trys pagrindiniai principai yra labai svarbūs kandidatų ir potencialių kandidatų reformų procesams ir jais sprendžiami svarbiausi piliečiams rūpimi klausimai.

¹⁵ COM(2018) 65 *final*, pateikta adresu https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-credible-enlargement-perspective-western-balkans_en.pdf

¹⁶ Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija iškilmingai paskelbė apie Europos socialinių teisių ramstį 2017 m. lapkričio 17 d. Geteborgo socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime deramo darbo vietų ir ekonomikos augimo klausimais.

- (9) tvirtesnis Europos Sąjungos ir I priede išvardytų paramos gavėjų strateginis ir operatyvinis bendradarbiavimas yra esminis veiksnys siekiant veiksmingai ir efektyviai šalinti grėsmes saugumui ir terorizmo grėsmes;
- (10) labai svarbu toliau stiprinti bendradarbiavimą migracijos srityje, įskaitant sienų valdymą, užtikrinant galimybę gauti tarptautinę apsaugą, dalijantis svarbia informacija, didinant migracijos teikiamą naudą vystymuisi, lengvinant teisėtą ir darbo jėgos migraciją, stiprinant sienų kontrolę ir toliau kovojant su neteisėta migracija, prekyba žmonėmis ir neteisėtu migrantų gabenimu;
- (11) teisinės valstybės principo stiprinimas, įskaitant kovą su korupcija ir organizuotu nusikalstamumu, ir geras valdymas, įskaitant viešojo administravimo reformą, tebėra svarbiausios užduotys daugumai I priede išvardytų paramos gavėjų ir yra esminiai veiksniai tam, kad paramos gavėjai galėtų priartėti prie Sąjungos, o vėliau visiškai priiimti narystės Sąjungoje įsipareigojimus. Kadangi tose srityse vykdomos reformos yra labiau ilgalaikio pobūdžio ir reikia įtvirtinti rezultatus, finansinė parama pagal šį reglamentą turėtų būti teikiama kuo anksčiau atsižvelgiant į I priede išvardytiems paramos gavėjams nustatytus reikalavimus;
- (12) laikydamosi dalyvaujamosios demokratijos principo, Komisija turėtų skatinti vykdyti kiekvieno iš I priede išvardytų paramos gavėjų parlamentinę priežiūrą;
- (13) I priede išvardyti paramos gavėjai turi būti geriau pasirengę padėti spręsti pasaulines problemas, pavyzdžiui, darnaus vystymosi ir klimato kaitos, ir suderinti savo veiksmus su Sąjungos pastangomis spręsti tuos klausimus. Atsižvelgiant į kovos su klimato kaita svarbą, kuri atitinka Sąjungos įsipareigojimus įgyvendinti Paryžiaus susitarimą ir pasiekti Jungtinių Tautų darnaus vystymosi tikslus, ši programa turėtų padėti integruoti klimato srities veiksmus į Sąjungos politiką ir siekti tikslo skirti 25 proc. ES biudžeto išlaidų veiklai, kuria siekiama klimato politikos tikslų. Numatoma, kad veiksmais pagal šią programą 16 proc. jos bendrojo finansinio paketo bus skiriama su klimatu susijusiems tikslams. Atitinkami veiksmai bus nustatyti rengiant ir įgyvendinant Programą, o bendras Programos įnašas turėtų būti atitinkamų vertinimų ir peržiūros procesų dalis;
- (14) veiksmai pagal šią priemonę turėtų padėti įgyvendinti Jungtinių Tautų Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., kuri yra visuotinė darbotvarkė, dėl kurios ES ir jos valstybės narės yra visapusiškai įsipareigojusios ir kuriai pritarė visi I priede išvardyti paramos gavėjai;
- (15) šiame reglamente jo taikymo laikotarpiui nustatomas finansinis paketas, kuris Europos Parlamentui ir Tarybai yra svarbiausias orientacinis dydis metinės biudžeto sudarymo procedūros metu, kaip apibrėžta [prireikus atnaujinti nuorodą į naująjį tarpinstitucinį susitarimą: 2013 m. gruodžio 2 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinio susitarimo dėl biudžetinės drausmės, bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo¹⁷ 17 punkte];
- (16) Komisija ir valstybės narės turėtų užtikrinti savo teikiamos paramos atitiktį, darną ir papildomumą, visų pirma rengdamos reguliarias konsultacijas ir dažnai keisdamosi informacija įvairiais paramos teikimo ciklo etapais. Taip pat turėtų būti imtasi būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas geresnis koordinavimas ir papildomumas su kitais

¹⁷ Nuoroda bus atnaujinta. OL C 373, 2013 12 20, p. 1. Susitarimas pateiktas adresu http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2013.373.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2013:373:TOC

paramos teikėjais, be kita ko, rengiant reguliarias konsultacijas. Turėtų būti stiprinamas pilietinės visuomenės vaidmuo programose – tiek įgyvendinamosse valdžios įstaigų, tiek remiamose Sąjungos tiesiogiai;

- (17) veiksmų, kuriais siekiama tikslų atitinkamose politikos srityse ir kurie bus remiami pagal šį reglamentą, prioritetai turėtų būti nustatyti pagal programavimo sistemą, kurią Komisija nustatė Sąjungos 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos laikotarpiui, bendradarbiaudama su I priede išvardytais paramos gavėjais, remdamasi plėtos darbotvarke ir jų konkrečiais poreikiais ir plėtos darbotvarke, laikydamosi bendrųjų ir konkrečių šiame reglamente nustatytų tikslų ir deramai atsižvelgdama į atitinkamas nacionalines strategijas. Programavimo sistemoje turėtų būti nustatytos sritys, kurioms turėtų būti teikiama parama, ir nurodyti orientaciniai asignavimai kiekvienai paramos sričiai, įskaitant su klimatu susijusių išlaidų sąmatą;
- (18) Sąjunga suinteresuota remti I priede išvardytų paramos gavėjų pastangas įgyvendinti reformas siekiant narystės Sąjungoje. Parama turėtų būti valdoma daug dėmesio skiriant rezultatams ir teikiant paskatas toms šalims, kurios įrodo savo ryžtą vykdyti reformas, veiksmingai įgyvendindamos pasirengimo narystei paramą ir darydamos pažangą, kad atitiktų narystės kriterijus;
- (19) perėjimas nuo Komisijos vykdomo tiesioginio pasirengimo narystei lėšų valdymo prie netiesioginio valdymo, kurį vykdytų I priede išvardyti paramos gavėjai, turėtų būti laipsniškas ir atitikti tų paramos gavėjų atitinkamus gebėjimus. Teikiant paramą turėtų būti toliau naudojamosi struktūromis ir priemonėmis, kurių naudingumas buvo patvirtintas pasirengimo stojimui proceso metu;
- (20) Sąjunga turėtų siekti kuo efektyviau naudoti turimus išteklius, kad jos išorės veiksmų poveikis būtų optimalus. Tai turėtų būti pasiekta užtikrinus Sąjungos išorės finansavimo priemonių suderinamumą bei papildomumą, taip pat kuriant kitų Sąjungos politikos sričių ir programų sąveiką. Prireikus tai apima suderinamumą su makrofinansine parama ir jos papildomumą;
- (21) tam, kad intervencinių priemonių poveikis siekiant bendro tikslo būtų kuo didesnis, šiuo reglamentu turėtų būti suteikta galimybė prisidėti prie veiksmų pagal kitas programas, jei įnašais nekompensuojamos tos pačios išlaidos;
- (22) pagal šį reglamentą finansavimas turėtų būti skirtas programos „Erasmus“ tarptautinės dalies veiksmams finansuoti, remiantis „Erasmus“ reglamentu¹⁸;
- (23) šiam reglamentui turėtų būti taikomos Europos Parlamento ir Tarybos priimtos horizontaliosios finansinės taisyklės, grindžiamos Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 322 straipsniu. Šios taisyklės nustatytos Finansiniame reglamente ir jomis visų pirma yra nustatoma biudžeto sudarymo ir vykdymo (dotacijų, viešųjų pirkimų, apdovanojimų, netiesioginio vykdymo, finansinės paramos, paramos biudžetui, patikos fondų, finansinių priemonių ir biudžeto garantijų forma) procedūra ir numatoma finansų pareigūnų atsakomybės kontrolė. Pagal SESV 322 straipsnio nuostatas priimtos taisyklės taip pat yra susijusios su Sąjungos biudžeto apsauga tais atvejais, kai esama visuotinių teisinės valstybės principo taikymo valstybėse narėse ir trečiojoje valstybėse trūkumų, nes teisinės valstybės principo laikymasis yra būtina patikimo finansų valdymo ir veiksmingo ES finansavimo sąlyga;

¹⁸ Naujasis „Erasmus“ reglamentas.

- (24) šiame reglamente nustatyti finansavimo būdai ir įgyvendinimo metodai turėtų būti pasirenkami pagal tai, ar jais galima pasiekti konkrečius veiksmų tikslus ir užtikrinti rezultatus, atsižvelgiant visų pirma į kontrolės išlaidas, administracinę naštą ir tikėtiną reikalavimų nesilaikymo riziką. Taip pat turėtų būti atsižvelgiama į fiksuotųjų sumų, fiksuotųjų normų ir vieneto įkainių naudojimo galimybes ir į su išlaidomis nesusijusį finansavimą, kaip nurodyta Finansinio reglamento 125 straipsnio 1 dalyje;
- (25) Sąjunga turėtų ir toliau taikyti bendras išorės veiksmų įgyvendinimo taisykles. Sąjungos išorės veiksmų finansavimo priemonių įgyvendinimo taisyklės ir procedūros nustatytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) Nr. [KVTBP]. Reikėtų nustatyti papildomas išsamias nuostatas dėl konkrečių atvejų, ypač tarpvalstybinio bendradarbiavimo, žemės ūkio ir kaimo plėtros politikos srityse;
- (26) išorės veiksmai dažnai įgyvendinami labai nepastovioje aplinkoje, kurioje reikia nuolat ir greitai prisitaikyti prie kintančių Sąjungos partnerių poreikių ir pasaulinių uždavinių, kaip antai susijusių su žmogaus teisėmis, demokratija ir geru valdymu, saugumu ir stabilumu, klimato kaita ir aplinka, neteisėta migracija ir jos pagrindinėmis priežastimis. Derinant nuspėjamumo principą su poreikiu greitai reaguoti į naujus poreikius reikia koreguoti finansinį programų įgyvendinimą. Siekiant padidinti Sąjungos gebėjimą reaguoti į nenumatytus poreikius, kartu laikantis principo, kad Sąjungos biudžetas yra nustatomas kasmet, šiuo reglamentu turėtų būti išsaugota galimybė taikyti lankstumo priemones, kurios pagal Finansinį reglamentą jau buvo leidžiamos kitoms politikos sritims, t. y. perkėlimus ir įsipareigojimų dėl jau numatytų lėšų perskirstymą, siekiant užtikrinti veiksmingą ES lėšų naudojimą tiek ES piliečiams, tiek I priede išvardytiems paramos gavėjams, taip kuo labiau padidinant ES lėšas, skirtas ES išorės veiksmų intervencinėms priemonėms;
- (27) naująjį „Europos darnaus vystymosi fondą +“ (toliau – EDVF+), grindžiamą jo pirmtaku, turėtų sudaryti integruotas finansinis paketas, užtikrinantis finansavimo pajėgumus visame pasaulyje dotacijų, biudžeto garantijų ir kitų finansinių priemonių formomis, įskaitant I priede išvardytiems paramos gavėjams. Pagal šį reglamentą vykdomų veiksmų valdymą turėtų ir toliau užtikrinti Vakarų Balkanų investicijų programa;
- (28) išorės veiksmų garantija turėtų būti remiami EDVF+ veiksmai, o PNPP III turėtų būti prisidedama prie atidėjinių poreikių, susijusių su veiksmais, kuriais remiami I priede išvardyti paramos gavėjai, įskaitant atidėjinius ir įsipareigojimus, atsirandančius dėl makrofinansinės paramos paskolų;
- (29) svarbu užtikrinti, kad tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos būtų įgyvendinamos nuosekliai laikantis išorės veiksmų programose ir teritorinio bendradarbiavimo reglamente nustatytos sistemos. Šiame reglamente turėtų būti nustatytos konkrečios bendro finansavimo nuostatos;
- (30) 8 straipsnyje nurodyti metiniai ar daugiamečiai veiksmų planai ir priemonės yra darbo programos pagal Finansinį reglamentą. Metinius arba daugiamečius veiksmų planus sudaro viename dokumente pateiktas priemonių rinkinys;
- (31) pagal Finansinį reglamentą, Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013¹⁹, Tarybos reglamentą (Euratomas, EB) Nr. 2988/95²⁰,

¹⁹ 2013 m. rugsėjo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 dėl Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) atliekamų tyrimų ir kuriuo panaikinami Europos

Tarybos reglamentą (Euratomas, EB) Nr. 2185/96²¹ ir Tarybos reglamentą (ES) 2017/1939²² Sąjungos finansiniai interesai turi būti ginami veiksmingomis ir proporcingomis priemonėmis, įskaitant pažeidimų ir sukčiavimo prevenciją, nustatymą, ištaisymą ir tyrimą, prarastų, nepagrįstai išmokėtų ar neteisėtai panaudotų lėšų susigrąžinimą ir, jei reikia, administracinių sankcijų skyrimą. Visų pirma pagal Reglamentą (ES, Euratomas) Nr. 883/2013 ir Reglamentą (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) gali atlikti administracinius tyrimus, įskaitant patikrinimus ir inspektavimus vietoje, siekdama nustatyti, ar nebūta sukčiavimo, korupcijos ar kitos neteisėtos veiklos atveju, darančių poveikį Sąjungos finansiniams interesams. Pagal Reglamentą (ES) 2017/1939 Europos prokuratūra gali tirti sukčiavimo ir kitos nusikalstamos veikos atvejus, darančius poveikį Sąjungos finansiniams interesams, kaip nustatyta Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/1371²³, ir vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Pagal Finansinį reglamentą bet kuris asmuo arba subjektas, gaunantis Sąjungos lėšas, turi visapusiškai bendradarbiaudamas siekti apsaugoti Sąjungos finansinius interesus, suteikti būtinas teises ir prieigą Komisijai, OLAF, prirėikus Europos prokuratūrai ir Europos Audito Rūmams ir užtikrinti, kad visos Sąjungos lėšų naudojimo procese dalyvaujančios trečiosios šalys suteiktų lygiavertes teises. I priede išvardyti paramos gavėjai taip pat turėtų pranešti Komisijai apie pažeidimus, įskaitant sukčiavimo atvejus, kurie buvo nustatyti pirminėse administracinėse ar teisminėse išvadose, ir ją informuoti apie administracinių ir teisinių procedūrų eigą. Siekiant suderinti valstybių narių gerąją patirtį, pranešama turėtų būti elektroninėmis priemonėmis, naudojant Komisijos sukurtą Pažeidimų valdymo sistemą;

- (32) siekiant atsižvelgti į plėtos politikos sistemos pokyčius arba į svarbius pokyčius I priede išvardytuose paramos gavėjuose, pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 290 straipsnį Komisijai turėtų būti deleguoti įgaliojimai priimti aktus, kuriais pritaikomi ir atnaujinami II ir III prieduose išvardyti paramos teminiai prioritetai. Ypač svarbu, kad atlikdama parengiamąjį darbą Komisija tinkamai konsultuotųsi, taip pat ir su ekspertais, ir kad tos konsultacijos būtų vykdomos vadovaujantis 2016 m. balandžio 13 d. Tarpinstituciniame susitarime dėl geresnės teisėkūros nustatytais principais. Visų pirma siekiant užtikrinti vienodas galimybes dalyvauti atliekant su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, Europos Parlamentas ir Taryba visus dokumentus gauna tuo pačiu metu kaip ir valstybių narių ekspertai, o jų ekspertams sistemingai suteikiama galimybė dalyvauti Komisijos ekspertų grupių, kurios atlieka su deleguotaisiais aktais susijusį parengiamąjį darbą, posėdžiuose;
- (33) siekiant užtikrinti vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas, visų pirma dėl konkrečių netiesioginio valdymo su I priede išvardytais paramos gavėjais sąlygų ir struktūrų ir dėl paramos kaimo plėtrai įgyvendinimo, Komisijai turėtų būti suteikti

Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1073/1999 ir Tarybos reglamentas (Euratomas) Nr. 1074/1999 (OL L 248, 2013 9 18, p. 1).

²⁰ 1995 m. gruodžio 18 d. Tarybos reglamentas (EB, Euratomas) Nr. 2988/95 dėl Europos Bendrijų finansinių interesų apsaugos (OL L 312, 1995 12 23, p. 1).

²¹ 1996 m. lapkričio 11 d. Tarybos reglamentas (Euratomas, EB) Nr. 2185/96 dėl Komisijos atliekamų patikrinimų ir inspektavimų vietoje siekiant apsaugoti Europos Bendrijų finansinius interesus nuo sukčiavimo ir kitų pažeidimų (OL L 292, 1996 11 15, p. 2).

²² 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).

²³ 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017 7 28, p. 29).

įgyvendinimo įgaliojimai. Tais įgaliojimais turėtų būti naudojamosi laikantis Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) Nr. 182/2011²⁴. Nustatant vienodas šio reglamento įgyvendinimo sąlygas reikėtų atsižvelgti į patirtį, įgytą valdant ir įgyvendinant ankstesnę pasirengimo narystei paramą. Tos vienodos sąlygos turėtų būti iš dalies keičiamos, jei dėl pasikeitusių aplinkybių to reikėtų;

- (34) pagal šį reglamentą įsteigto komiteto kompetencijai taip pat turėtų būti priskiriami teisės aktai ir įsipareigojimai pagal Reglamentą (EB) Nr. 1085/2006²⁵ bei Reglamentą (ES) Nr. 231/2014 ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 389/2006²⁶ 3 straipsnio įgyvendinimas;
- (35) siekiant sudaryti galimybes skubiai taikyti šiame reglamente nustatytas priemones, šis reglamentas turėtų įsigalioji kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Dalykas

Šiuo reglamentu sukuriama programa „Pasirengimo narystei paramos priemonė“ (toliau – PNPP III).

Juo nustatomi jos tikslai, 2021–2027 m. biudžetas, Sąjungos paramos formos ir tokios paramos teikimo taisyklės.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamo termino apibrėžtis:

tarptvalstybinis bendradarbiavimas – ES valstybių narių ir I priede išvardytų paramos gavėjų bendradarbiavimas, dviejų ar daugiau I priede išvardytų paramos gavėjų bendradarbiavimas arba I priede išvardytų paramos gavėjų ir [KVTBP reglamento] I priede išvardytų šalių ir teritorijų bendradarbiavimas, kaip nurodyta [ETB reglamento]²⁷ 3 straipsnio 1 dalies b punkte.

²⁴ 2011 m. vasario 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 182/2011, kuriuo nustatomos valstybių narių vykdomos Komisijos naudojimosi įgyvendinimo įgaliojimais kontrolės mechanizmų taisyklės ir bendrieji principai (OL L 55, 2011 2 28, p. 13).

²⁵ 2006 m. liepos 17 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1085/2006, nustatantis Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (IPA) (OL L 210, 2006 7 31, p. 82).

²⁶ 2006 m. vasario 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 389/2006, nustatantis finansinės paramos priemonę Kipro turkų bendruomenės ekonominei plėtrai skatinti ir iš dalies keičiantis Reglamentą (EB) Nr. 2667/2000 dėl Europos rekonstrukcijos agentūros (OL L 65, 2006 3 7, p. 5).

²⁷ COM(2018) 374 *final*, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl konkrečių nuostatų, taikomų siekiant Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslo („Interreg“), kuriam skiriamos Europos regioninės plėtros fondo ir išorės finansavimo priemonių lėšos, pasiūlymas.

3 straipsnis

PNPP III tikslai

1. Bendrasis PNPP III tikslas – remti I priede išvardytus paramos gavėjus jiems priimant ir įgyvendinant politines, institucines, teisines, administracines, socialines ir ekonomines reformas, reikalingas tam, kad paramos gavėjai laikytųsi Sąjungos vertybių ir laipsniškai prisiderintų prie Sąjungos taisyklių, standartų, politikos ir praktikos rengdamiesi narystei Sąjungoje, ir tokiu būdu prisidėti prie jų stabilumo, saugumo ir klestėjimo.
2. PNPP III siekiama tokių konkrečių tikslų:
 - (a) stiprinti teisinės valstybės principą, demokratiją, pagarbą žmogaus teisėms, pagrindines teises ir tarptautinę teisę, pilietinę visuomenę ir saugumą, gerinti migracijos valdymą, įskaitant sienų valdymą;
 - (b) didinti viešojo administravimo veiksmingumą ir remti struktūrines reformas ir gerą valdymą visais lygmenimis;
 - (c) I priede išvardytų paramos gavėjų taisykles, standartus, politiką ir praktiką suderinti su Sąjungos taisyklėmis, standartais ir praktika, stiprinti susitaikymą ir gerus kaimyninius santykius, žmonių tarpusavio ryšius ir bendravimą;
 - (d) stiprinti ekonominę ir socialinę vystymąsi, be kita ko, didinant sujungiamumą ir regioninę plėtrą, žemės ūkio ir kaimo plėtrą, socialinę ir užimtumo politiką, gerinti aplinkos apsaugą, didinti atsparumą klimato kaitai, spartinti perėjimą prie mažo anglies dioksido kiekio technologijų ekonomikos ir plėtoti skaitmeninę ekonomiką bei visuomenę;
 - (e) remti teritorinį ir tarpvalstybinį bendradarbiavimą.
3. Teminiai prioritetai paramai pagal konkrečius tikslus teikti atsižvelgiant į I priede išvardytų paramos gavėjų poreikius ir pajėgumus nustatyti II priede. Teminiai I priede išvardytų paramos gavėjų tarpvalstybinio bendradarbiavimo prioritetai nustatyti III priede. Kiekvienas iš šių prioritetų gali padėti siekti daugiau nei vieno konkretaus tikslo.

4 straipsnis

Biudžetas

1. PNPP III įgyvendinimo 2021–2027 m. finansinis paketas yra 14 500 000 000 EUR dabartinėmis kainomis.
2. 1 dalyje nurodyta suma gali būti naudojama techninei ir administracinei paramai teikti įgyvendinant programą, kaip antai, pasirengimo, stebėsenos, kontrolės, audito ir vertinimo veiklai, įskaitant institucines informacinių technologijų sistemas, ir bet kokiai kitai veiklai, susijusiai su pasiruošimu paskesnei pasirengimo narystei paramos programai, vadovaujantis [KVTBP reglamento] 20 straipsniu.

5 straipsnis

Kelioms programoms taikomos nuostatos

1. Įgyvendinant šį reglamentą užtikrinamas nuoseklumas, sąveika ir papildomumas su kitomis Sąjungos išorės veikslių sritimis, kitų atitinkamų kryptių Sąjungos politika ir programomis, taip pat politikos suderinamumas vystymosi labui.

2. Pagal šį reglamentą įgyvendinamai veiklai taikomas [KVTBP reglamentas], kai tai nurodyta šiame reglamente.
3. PNPP III prisidedama prie veiksmų, nustatytų pagal [(„Erasmus“)] reglamentą²⁸. Naudojant šias lėšas vadovaujamosi [„Erasmus“ reglamentu (ES)]. Šiuo tikslu PNPP III įnašas įtraukiamas į [KVTBP reglamento] 11 straipsnio 7 dalyje nurodytą vieną orientacinį programavimo dokumentą, patvirtinamą tame reglamente nustatyta tvarka.
4. Parama pagal PNPP III gali būti teikiama pagal Europos regioninės plėtros fondą ir Sanglaudos fondą²⁹, „Europos socialinio fondo +“³⁰ ir Europos žemės ūkio fondą kaimo plėtrai³¹ numatytų rūšių veiksmams
5. [ERPF]³² prisideda prie I priede išvardytų paramos gavėjų ir valstybių narių tarpvalstybiniam bendradarbiavimui skirtų programų arba priemonių finansavimo. Šias programas ir priemones Komisija patvirtina pagal 16 straipsnį. PNPP tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos įnašo suma nustatoma pagal [ETB reglamento] 10 straipsnio 3 dalį. PNPP tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos valdomos pagal [ETB reglamentą].
6. Taikant PNPP III gali būti prisidedama prie tarptautinio ir tarpregioninio bendradarbiavimo programų arba priemonių, kurios yra nustatytos ir įgyvendinamos pagal [ETB reglamentą] ir kuriose dalyvauja šio reglamento I priede išvardyti paramos gavėjai.
7. Kai tinkama, pagal šį reglamentą nustatyti veiksmai, laikantis 8 straipsnio, gali būti remiami kitomis Sąjungos programomis, jei įnašais nekompensuojamos tos pačios išlaidos. Šiuo reglamentu taip pat gali būti remiamos pagal kitas Sąjungos programas nustatytos priemonės, jei įnašais nekompensuojamos tos pačios išlaidos. Tokiais atvejais tų veiksmų darbo programoje nustatoma, kurias taisykles taikyti.
8. Tinkamai pagrįstais atvejais ir siekdama užtikrinti Sąjungos finansavimo nuoseklumą bei veiksmingumą arba skatinti regioninį bendradarbiavimą, Komisija gali nuspręsti, kad kitos šalys, teritorijos ir regionai, nenurodyti I priede, gali pasinaudoti 8 straipsnio 1 dalyje nurodytomis veiksmų programomis ir priemonėmis, jeigu ta programa arba priemonė yra pasaulinio, regioninio ar tarpvalstybinio pobūdžio.

²⁸ COM(2018) 367 *final*, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama Sąjungos švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa „Erasmus“ ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1288/2013, pasiūlymas.

²⁹ COM(2018) 372 *final*, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo pasiūlymas.

³⁰ COM(2018) 382 *final*, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl „Europos socialinio fondo +“ (ESF+) pasiūlymas.

³¹ COM(2018) 392 *final*, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo nustatomos valstybių narių pagal bendrą žemės ūkio politiką rengtinių strateginių planų (BŽŪP strateginių planų), finansuotinių iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF) ir iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP), rėmimo taisyklės ir panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (ES) Nr. 1305/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, pasiūlymas.

³² COM(2018) 372 *final*, Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo pasiūlymas.

II SKYRIUS

STRATEGINIS PLANAVIMAS

6 straipsnis

Politikos sistema ir bendrieji principai

1. Bendrą šio reglamento įgyvendinimo politinę sistemą sudaro Europos Vadovų Tarybos ir Tarybos nustatyta plėtros politikos sistema, teisiškai saistantys susitarimai su I priede išvardytais paramos gavėjais, atitinkamos Europos Parlamento rezoliucijos, Komisijos komunikatai arba Komisijos bei Sąjungos vyriausiojo įgaliojimo užsienio reikalams ir saugumo politikai bendri komunikatai. Komisija užtikrina paramos ir plėtros politikos sistemos nuoseklumą.
2. Į programas ir veiksmus, vykdomus pagal šį reglamentą, įtraukiami su klimato kaita, aplinkos apsauga ir lyčių lygybe susiję aspektai, prireikus taip pat atsižvelgiama į darnaus vystymosi tikslų³³ tarpusavio sąsajas, kad būtų skatinama imtis integruotų veiksmų, kuriais galima darniai siekti papildomos naudos ir kelių tikslų.
3. Komisija ir valstybės narės bendradarbiauja užtikrindamos nuoseklumą ir stengiasi išvengti pagal PNPP III teikiamos paramos ir kitos Sąjungos, valstybių narių bei Europos investicijų banko teikiamos paramos dubliavimo, laikydamosi nustatytų veiklos koordinavimo išorės paramos srityje stiprinimo ir politikos bei procedūrų derinimo principų, visų pirma tarptautinių vystymosi veiksmingumo principų³⁴. Koordinavimas apima reguliarias konsultacijas, dažną keitimąsi informacija įvairiais paramos teikimo ciklo etapais ir įtraukius susitikimus, kuriais siekiama koordinuoti paramą, ir yra vienas iš svarbiausių Sąjungos ir valstybių narių programavimo procesų etapų.
4. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, imasi reikiamų veiksmų, siekdama užtikrinti koordinavimą ir papildomumą su daugiašalėmis ir regioninėmis organizacijomis bei subjektais, pavyzdžiui, tarptautinėmis organizacijomis ir finansų įstaigomis, agentūromis ir ES nepriklausančiais paramos teikėjais.

III SKYRIUS

ĮGYVENDINIMAS

7 straipsnis

PNPP programavimo sistema

1. Parama pagal PNPP III grindžiama PNPP programavimo sistema, siekiant 3 straipsnyje nurodytų konkrečių tikslų. Komisija nustato PNPP programavimo sistemą Sąjungos daugiametės finansinės programos laikotarpiui.

³³ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/sustainable-development-goals_en

³⁴ https://ec.europa.eu/europeaid/policies/eu-approach-aid-effectiveness_en

2. PNPP programavimo sistemoje tinkamai atsižvelgiama į atitinkamas nacionalines strategijas ir sektorių politiką.
Parama yra tikslinė ir pritaikyta prie konkrečios I priede išvardytų paramos gavėjų padėties, atsižvelgiant į tolesnes pastangas, būtinas siekiant atitikti narystės kriterijus, taip pat į tų paramos gavėjų gebėjimus. Paramos taikymo sritis ir intensyvumas diferencijuojami pagal poreikius, išsipareigojimą vykdyti reformas ir tų reformų įgyvendinimo pažangą.
3. Nedarant poveikio 4 daliai, Komisija PNPP programavimo sistemą priima įgyvendinimo aktu. Tas įgyvendinimo aktas priimamas laikantis 16 straipsnyje nurodytos Komiteto nagrinėjimo procedūros.
4. Tarpvalstybinio bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis programavimo sistemą patvirtina Komisija pagal [ETB reglamento] 10 straipsnio 1 dalį.
5. Į PNPP programavimo sistemą įtraukiami pažangos, padarytos siekiant joje nustatytų tikslų, vertinimo rodikliai.

8 straipsnis

Įgyvendinimo priemonės ir metodai

1. Pagal PNPP III teikiama parama įgyvendinama tiesioginio valdymo arba netiesioginio valdymo būdu pagal Finansinį reglamentą, taikant metinius arba daugiamečius veiksmų planus ir priemones, kaip nurodyta [KVTBP reglamento] II antraštinės dalies III skyriuje. [KVTBP reglamento] II antraštinės dalies III skyrius taikomas šiam reglamentui, išskyrus 24 straipsnio 1 dalį [reikalavimus atitinkantys asmenys ir subjektai].
2. Veiksmų planai pagal šį reglamentą gali būti priimti ne ilgesniam kaip septynerių metų laikotarpiui.

9 straipsnis

Tarpvalstybinis bendradarbiavimas

1. I priede išvardytų paramos gavėjų ir valstybių narių tarpvalstybinio bendradarbiavimo programoms, atsižvelgiant į jų poreikius ir prioritetus, preliminariai skiriama iki 3 proc. finansinio paketo.
2. Sąjungos bendro finansavimo kiekvienam prioritetui dalis yra ne didesnė kaip 85 proc. tinkamų finansuoti tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos išlaidų. Sąjungos bendro finansavimo techninei paramai dalis yra 100 proc.
3. Tarpvalstybinio bendradarbiavimo su valstybėmis narėmis išankstinio finansavimo lygis nustatomas darbo programoje, atsižvelgiant į I priede išvardytų paramos gavėjų poreikius, ir gali viršyti ETB reglamento 49 straipsnyje nurodytą procentinį dydį.
4. Jei tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos nutraukiamos pagal [ETB reglamento] 12 straipsnį, nepanaudota pagal šį reglamentą parama nutrauktai programai gali būti naudojama bet kuriems kitiems tinkamiems veiksams pagal šį reglamentą finansuoti.

IV SKYRIUS

TINKAMUMAS IR KITOS KONKREČIOS NUOSTATOS

10 straipsnis

Tinkamumas gauti finansavimą pagal PNPP III

1. Konkurso dalyviai, pareiškėjai ir kandidatai iš toliau nurodytų šalių atitinka finansavimo pagal PNPP III reikalavimus:
 - (a) valstybių narių, šio reglamento I priede išvardytų paramos gavėjų, Europos ekonominės erdvės susitarimo susitariančiųjų šalių ir šalių, kurioms taikomas [KVTBP reglamento] I priedas, ir
 - (b) šalių, su kuriomis Komisija yra nustačiusi abipusę galimybę gauti išorės paramą. Abipusės galimybės gali būti suteiktos ribotam, ne trumpesniam kaip vienų metų laikotarpiui, jei šalis Sąjungos ir šalių, atitinkančių reikalavimus pagal šį reglamentą, subjektams nustato tokias pačias atitikimo reikalavimus sąlygas. Komisija sprendimus dėl abipusės galimybės gauti paramą priima pasikonsultavusi su atitinkama (-omis) šalimi (-s) paramos gavėja (-omis).

V SKYRIUS

EDVF+ IR BIUDŽETO GARANTIJOS

11 straipsnis

Finansinės priemonės ir išorės veiksmų garantija

1. I priede išvardyti paramos gavėjai yra tinkami finansuoti pagal „Europos darnaus vystymosi fondą +“ (EDVF+) ir Išorės veiksmų garantiją, kaip nustatyta [KVTBP reglamento] II antraštinės dalies IV skyriuje. Šiuo tikslu PNPP III prisideda prie atidėjinių, susijusių su [KVTBP reglamento] 26 straipsnyje nurodyta Išorės veiksmų garantija, proporcingai investicijoms, vykdomoms I priede išvardytų paramos gavėjų naudai.

VI SKYRIUS

STEBĖSENA IR VERTINIMAS

12 straipsnis

Stebėseną, auditą, vertinimą ir Sąjungos finansinių interesų apsaugą

1. Šiam reglamentui taikomas [KVTBP reglamento] II antraštinės dalies V skyrius dėl stebėsenos, ataskaitų teikimo ir vertinimo.

2. Rodikliai, skirti stebėti PNPP III įgyvendinimą ir pažangą, padarytą siekiant 3 straipsnyje nustatytų konkrečių tikslų, nustatyti šio reglamento IV priede.
3. Tarpvalstybiniam bendradarbiavimui su valstybėmis narėmis taikomi [ETB reglamento] 33 straipsnyje nurodyti rodikliai.
4. PNPP III paramos rezultatų sistemoje atsižvelgiama ne tik į IV priede nurodytus rodiklius, bet ir į plėtros ataskaitas.
5. Be Finansinio reglamento 129 straipsnio dėl Sąjungos finansinių interesų apsaugos, kai vykdomas netiesioginis valdymas, I priede išvardyti paramos gavėjai praneša Komisijai apie pažeidimus, įskaitant sukčiavimo atvejus, kurie buvo nustatyti pirminėse administracinėse ar teisminėse išvadose, ir ją informuoja apie administracinių ir teisinių procedūrų eigą. Pranešama elektroninėmis priemonėmis, naudojant Komisijos sukurtą Pažeidimų valdymo sistemą.

VII SKYRIUS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

13 straipsnis

Deleguotieji įgaliojimai

Komisijai pagal 14 straipsnį suteikiami įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus, kuriais iš dalies keičiami šio reglamento II, III ir IV priedai.

14 straipsnis

Įgaliojimų delegavimas

1. Įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus Komisijai suteikiami šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.
2. Komisijai suteikiami 13 straipsnyje nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus.
3. Europos Parlamentas arba Taryba gali bet kada atšaukti 13 straipsnyje nurodytus deleguotuosius įgaliojimus. Sprendimu dėl įgaliojimų atšaukimo nutraukiami tame sprendime nurodyti įgaliojimai priimti deleguotuosius aktus. Sprendimas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* arba vėlesnę jame nurodytą dieną. Jis nedaro poveikio jau galiojančių deleguotųjų aktų galiojimui.
4. Apie priimtą deleguotąjį aktą Komisija nedelsdama vienu metu praneša Europos Parlamentui ir Tarybai.
5. Pagal 13 straipsnį priimtas deleguotasis aktas įsigalioja tuo atveju, jeigu per du mėnesius nuo pranešimo Europos Parlamentui ir Tarybai apie šį aktą dienos nei Europos Parlamentas, nei Taryba nepareiškia prieštaravimų arba jeigu dar nepasibaigus šiam laikotarpiui ir Europos Parlamentas, ir Taryba praneša Komisijai, kad prieštaravimų nereikš. Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva šis laikotarpis pratęsiamas dviem mėnesiais.

15 straipsnis

Papildomų įgyvendinimo taisyklių priėmimas

1. Konkrečios taisyklės, kuriomis nustatomos vienodos šio reglamento įgyvendinimo sąlygos, visų pirma susijusios su struktūromis, kurios turi būti sukurtos rengiantis narystei, ir susijusios su parama kaimo plėtrai, priimamos laikantis 16 straipsnyje nurodytos nagrinėjimo procedūros.
2. Kai daroma nuoroda į šią dalį, taikomas Reglamento (ES) Nr. 182/2011 5 straipsnis.

16 straipsnis

Komitetas

1. Komisijai padeda komitetas (toliau – Pasirengimo narystei paramos priemonės komitetas). Tas komitetas – tai komitetas, kaip nustatyta [Reglamente (ES) Nr. 182/2011].
2. Kai komiteto nuomonei gauti būtina rašytinė procedūra, tokia procedūra laikoma baigta be rezultato, jei per nuomonei pateikti nustatytą laikotarpį taip nusprendžia komiteto pirmininkas arba to prašo paprastoji komiteto narių dauguma.
3. Komiteto posėdžiuose EIB aktualiais klausimais dalyvauja stebėtojas iš EIB.
4. PNPP III komitetas padeda Komisijai ir turi kompetenciją teisės aktų ir įsipareigojimų pagal Reglamentą (EB) Nr. 1085/2006 bei Reglamentą (ES) Nr. 231/2014 ir Reglamento (EB) Nr. 389/2006 3 straipsnio įgyvendinimo klausimais.
5. PNPP III komitetas nėra kompetentingas dėl įnašo programai „Erasmus+“, kaip nurodyta 5 straipsnio 3 dalyje.

17 straipsnis

Informavimas, komunikacija ir viešinimas

1. Taikomi [KVTBP reglamento] 36 ir 37 straipsniai.

18 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio nuostatos

1. Šis reglamentas neturi poveikio susijusių veiksmų tęsimui ar keitimui iki jų užbaigimo pagal Reglamentą 231/2014 [PNPP II] ir Reglamentą (EB) Nr. 1085/2006 [IPA], kurie toliau taikomi tiems veiksams tol, kol jie užbaigiami. Šiems veiksams taikoma [KVTBP reglamento], anksčiau buvusio Reglamento 236/2014 II antraštinės dalies III skyrius, išskyrus 24 straipsnio 1 dalį.

2. PNPP III finansinio paketo lėšomis taip pat gali būti finansuojamos techninės ir administracinės paramos išlaidos, būtinos užtikrinti perėjimui nuo priemonių, patvirtintų pagal PNPP II, prie PNPP III.
3. Prireikus asignavimai gali būti įtraukti į biudžetą po 2027 m. ir skirti 4 straipsnio 2 dalyje nurodytoms išlaidoms padengti, kad būtų galima valdyti nebaigtus vykdyti veiksmus.

19 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2021 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Priimta Briuselyje

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas

Tarybos vardu
Pirmininkas

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

- 1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA**
 - 1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas
 - 1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) (*programų grupė*)
 - 1.3. Pasiūlymo (iniciatyvos) pobūdis
 - 1.4. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas
 - 1.5. Trukmė ir finansinis poveikis
 - 1.6. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)

- 2. VALDYMO PRIEMONĖS**
 - 2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės
 - 2.2. Valdymo ir kontrolės sistema
 - 2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

- 3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS**
 - 3.1. Atitinkama (-os) daugiamečių finansinės programos išlaidų kategorija (-os) ir biudžeto išlaidų eilutė (-ės)
 - 3.2. Numatomas poveikis išlaidoms
 - 3.2.1. *Numatomo poveikio išlaidoms santrauka*
 - 3.2.2. *Numatomas poveikis administracinio pobūdžio asignavimams*
 - 3.2.3. *Trečiųjų šalių įnašai*
 - 3.3. Numatomas poveikis pajamoms

FINANSINĖ TEISĖS AKTO PASIŪLYMO PAŽYMA

1. PASIŪLYMO (INICIATYVOS) STRUKTŪRA

1.1. Pasiūlymo (iniciatyvos) pavadinimas

Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP III)

1.2. Atitinkama (-os) politikos sritis (-ys) (*programų grupė*)

Pasirengimo narystei priemonių grupė

1.3. Pasiūlymas (iniciatyva) susijęs (-usi) su:

nauja priemone

nauja priemone, kuri bus priimta įgyvendinus bandomąjį projektą ir (arba) atlikus parengiamuosius veiksmus³⁵

esamos priemonės galiojimo pratęsimu

vienos ar daugiau priemonių sujungimu arba nukreipimu į kitą / naują priemonę

1.4. Pasiūlymo (iniciatyvos) pagrindas

1.4.1. *Trumpalaikiai arba ilgalaikiai poreikiai, įskaitant išsamų iniciatyvos įgyvendinimo pradinio etapo tvarkaraštį*

Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP III) padeda siekti platesnių Europos tikslų – užtikrinti stabilumą, saugumą ir gerovę artimiausiose Sąjungos kaimyninėse šalyse. Be to, valstybių narių ir paramos gavėjų artumas ir atitinkamas koordinavimo poreikis taip pat užtikrina, kad paramos gavėjams teikiama parama padėtų ES siekti ir savo pačios tikslų tvaraus ekonomikos atsigavimo, migracijos, saugumo, energijos tiekimo, transporto, aplinkos ir kovos su klimato kaitos srityse.

Plėtros procesas grindžiamas nustatytais kriterijais ir sąžiningomis bei griežtomis sąlygomis. Kiekvienas kandidatas arba potencialus kandidatas vertinamas pagal jo nuopelnus. Vertinant padarytą pažangą ir nustatant trūkumus siekiama paskatinti kandidatus ir potencialius kandidatus vykdyti būtinas plataus užmojo reformas ir jiems nubrėžti atitinkamas gaires. Kad plėtros perspektyva taptų realybe, labai svarbu tvirtai įsipareigoti laikytis pagrindinių principų metodo. Vykstant plėtros procesui stiprinama taika, demokratija ir stabilumas Europoje, o Sąjungai sudaromos geresnės sąlygos spręsti pasaulines problemas. Plėtros procesu skatinama pertvarka, dėl kurios plėtros partneriai imasi plataus masto politinių ir ekonominių reformų, o tai yra naudinga ir visai Sąjungai. Pasirengimo narystei pažanga priklauso nuo to, kaip kiekviena paraišką pateikusi valstybė laikosi Sąjungos vertybių, ir nuo jos gebėjimo įgyvendinti būtinas reformas, kad suderintų savo politinių, institucinių, teisinių, administracinių ir ekonominių sistemų veikimą su Sąjungoje taikomomis taisyklėmis, standartais, politika ir praktika.

³⁵ Kaip nurodyta Finansinio reglamento 58 straipsnio 2 dalies a arba b punkte.

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

2015 m. lapkričio mėn. Europos Komisija parengė vidutinio laikotarpio ES plėtros politikos strategiją, kuri tebegalioja. Dabartinė plėtros darbotvarkė apima Vakarų Balkanų partnerius ir Turkiją. Stojimo derybos pradėtos su šalimis kandidatėmis: Turkija (2005 m.), Juodkalnija (2012 m.) ir Serbija (2014 m.). Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija šalimi kandidate tapo 2005 m., o Albanijai šis statusas suteiktas 2014 m. Bosnija ir Hercegovina (kuri prašymą stoti į ES pateikė 2016 m. vasario mėn.) ir Kosovas (su kuriuo Stabilizacijos ir asociacijos susitarimas įsigaliojo 2016 m. balandžio mėn.) yra potencialūs kandidatai. 2018 m. balandžio 17 d. Komisija, atsižvelgdama į pasiektą pažangą, išlaikytą ir vis didėjančią dabartinių reformų pagreitį, rekomendavo Tarybai pradėti stojimo derybas su buvusiąja Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Albanija.

Europos Komisija komunikate „Įtikinama plėtros perspektyva ir didesnis ES įsipareigojimas Vakarų Balkanų šalims“ dar kartą patvirtino tvirtą, pasiekimais grindžiamą narystės ES perspektyvą Vakarų Balkanams. Tai aiški palaikymo žinia visiems Vakarų Balkanams ir ES įsipareigojimo dėl jų ateities Europoje ženklas.

Komisija palaiko atvirą ir konstruktyvų dialogą su Turkija ir naudojami kiekviena proga, kad pabrėžtų, jog Turkijos pareikštą įsipareigojimą dėl jos stojimo į ES turi lydėti atitinkamos priemonės ir reformos. Ji taip pat siekia toliau bendradarbiauti su Turkija įvairiose svarbiausiose bendrų interesų srityse, įskaitant prekybą ir ekonominius santykius, energetiką, transportą, migraciją ir prieglobstį, užsienio politiką, saugumą ir kovą su terorizmu.

PNPP III turėtų būti aiškiai atsižvelgta į naująją Vakarų Balkanų strategiją ir santykių su Turkija raidą. PNPP III atspindi naujos Vakarų Balkanų strategijos tikslus siekiant: užtikrinti kuo didesnę nustatytų pavyzdinių iniciatyvų poveikį; ateinančią laikotarpį padėti Vakarų Balkanams vykdyti pertvarką; įgyvendinti griežtų ekonomikos reformų programas (ERP) ir atitinkamas konkrečias partneriams skirtas rekomendacijas ir vėl sutelkti dėmesys į reformas, būtinas dėl būsimos narystės.

Vakarų Balkanų strategijoje nurodyta galima bent kelių kandidatų stojimo data (2025 m.), jei bus įvykdytos visos sąlygos. Turi būti numatytos finansinės priemonės, kad būtų galima paremti prieš narystę būtiną pasirengimą ir investicijas, kurių reikia metais iki įstojimo, kad perėjimas nuo pasirengimo narystei iki tapimo valstybe nare būtų laipsniškas ir sklandus ir kurios leistų plėtoti reikalingus lėšų įsisavinimo gebėjimus, visų pirma skirtus žemės ūkio ir sanglaudos politikos įgyvendinimui.

- 1.4.2. *Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė (gali būti susijusi su įvairiais veiksniais, pvz., koordinavimo nauda, teisiniu tikrumu, didesniu veiksmingumu ar papildomumu). Šiame punkte „Sąjungos dalyvavimo pridėtinė vertė“ – dalyvaujant Sąjungai užtikrinama vertė, papildanti vertę, kuri būtų užtikrinta vien valstybių narių veiksmiais.*

ES plėtros rėmimas pagal savo pobūdį yra užduotis, kurią geriausia vykdyti ES lygmeniu. Pasirengimo narystei paramą teikti pagal vieną bendrą priemonę, remiantis vienu kriterijų rinkiniu, veiksmingiau nei teikti paramą iš kelių šaltinių (įskaitant valstybių narių nacionalinius biudžetus) pagal skirtingas procedūras ir prioritetus. Be to, palyginti su pavienėmis valstybėmis narėmis, ES politinė įtaka ir svertai leidžia jai užsitikrinti didesnę bendravimo su nacionalinės valdžios institucijomis svarumą ir teisinį tikrumą. Šia priemone papildoma Sąjungos plėtros politiką, nes ja remiamos politinės ir ekonominės reformos šalyse kandidatėse ir potencialiose kandidatėse, ir yra aktyviai naudojama siekiant pažangos derybose su paramos gavėjų

vyriausybėmis, kad būtų įgyvendinti Kopenhagos kriterijai ir stabilizacijos ir asociacijos susitarimų sąlygos.

1.4.3. *Panašios patirties išvados*

Dešimties išorės finansavimo priemonių³⁶, įskaitant Pasirengimo narystei paramos priemonę II (PNPP II), laikotarpio vidurio peržiūros ataskaitų (2017 m. gruodžio mėn.)³⁷ padaryta išvada, kad išorės veiksmų priemonės apskritai atitiko paskirtį ir pastebėta teigiamų pokyčių siekiant tikslų.

Būtų reikalingi tik nedideli pakeitimai, kad būtų aiškiai atsižvelgta į naują Vakarų Balkanų strategiją ir santykių su Turkija raidą. Kartu turėtų būti dedama daugiau pastangų siekiant užtikrinti nuoseklumą ir sąveiką su plataus masto priemone, visų pirma su teminiu ir neprogramuojamu komponentu. Priemonės papildomumas su kitomis išorės finansavimo priemonėmis, visų pirma, EDŽTRP ir IcSP, buvo geras, tačiau veiksmai buvo nepakankamai koordinuojami tiek planavimo, tiek programavimo etapu. Glaudžiai suderinus PNPP programavimo ciklus ir programuojamas plataus masto priemonės dalis būtų sudarytos palankesnės sąlygos papildomumui.

Kalbant apie politinius prioritetus, PNPP III bus formuojama atsižvelgiant į šiuos pagrindinius politinius prioritetus: teisinė valstybė, pagrindinės teisės ir valdymas; socialinis ir ekonominis vystymasis; ES politika ir *acquis* ir susitaikymas, geri kaimyniniai santykiai ir regioninis bendradarbiavimas. Nors jie jau buvo išdėstyti PNPP II, reikės atsižvelgti į naujus uždavinius, tokius kaip migracija, saugumas ir klimato kaita.

Siekiant reaguoti į naujus prioritetus ir integruoti įgytą patirtį, PNPP III turės būti dar labiau suderinta su naujausiais plėtros politikos pokyčiais. Tam visų pirma reikia glaudžių sąsajų su naujos Vakarų Balkanų strategijos tikslais, siekiant kuo labiau padidinti strategijoje nustatytų pavyzdinių iniciatyvų poveikį, padėti kitą laikotarpį Vakarų Balkanuose vykdyti pertvarką, įgyvendinti griežtas ekonominių reformų programas arba vėl sutelkti dėmesį į reformas, būtinas dėl būsimos narystės. Siekiant atsižvelgti į nenumatytus ir (arba) naujus prioritetus ir atsižvelgti į atitinkamų šalių pažangą vykdant su ES susijusias reformas, reikės užtikrinti didesnę finansavimo lankstumą. Įgyvendinimas turės būti paspartintas, visų pirma pirmaisiais metais, kad būtų išvengta struktūrinių spragų sudarant sutartis ir jas įgyvendinant ir palaiapsniui būtų pašalintas dabartinis vėlavimas. Atsižvelgiant į ribotus biudžeto išteklius, PNPP III reikės dar labiau sutelkti tarptautinių finansų įstaigų (TFĮ) ir kitų partnerių, įskaitant privatųjį sektorių, svarto potencialą, visų pirma siekiant remti konkurencingumą ir integracinį augimą, arba finansuoti didelio masto investicijas į infrastruktūrą. Turės būti sustiprinta ir supaprastinta bendra Priemonės veiklos rezultatų sistema.

³⁶ Tos dešimt priemonių – tai: vystomojo bendradarbiavimo priemonė (VBP); Europos plėtros fondas (EPF); Europos kaimynystės priemonė (EKP); Pasirengimo narystei paramos priemonė (PNPP II); priemonė, kuria prisidedama prie stabilumo ir taikos (IcSP); Europos demokratijos ir žmogaus teisių rėmimo priemonė (EDŽTRP); partnerystės priemonė (PP); bendradarbiavimo branduolinės saugos srityje priemonė (BBSSP); Sprendimas dėl Grenlandijos; Bendras įgyvendinimo reglamentas.

³⁷ Laikotarpio vidurio peržiūros ataskaita COM(2017) 720 *final* buvo pagrįsta dešimčia tarnybų darbinių dokumentų (po vieną kiekvienai priemonei, žr. sąrašą toliau), o šie savo ruožtu pagrįsti dešimčia nepriklausomų vertinimų. Laikotarpio vidurio ataskaita, tarnybų darbiniai dokumentai ir nepriklausomi vertinimai pateikiami šiuo adresu: https://ec.europa.eu/europeaid/public-consultation-external-financing-instruments-european-union_en

1.4.4. *Suderinamumas ir galima sąveika su kitomis atitinkamomis priemonėmis*

Programa siekiama papildomumo su visomis Sąjungos programomis, įskaitant vidaus politikos programas ir Kaimynystės, vystymosi ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonę. Visų pirma toliau užtikrinama sąveika su Europos regioninės plėtros ir Sanglaudos fondu ir bendra žemės ūkio politika, rengiant paramos gavėją įsisavinti ir valdyti būsimą Sąjungos finansavimą.

Reikia išlaikyti naujos bendros ES vidaus politikos investicinės priemonės „InvestEU“ fondo ir Pasirengimo narystei paramos priemonės (PNPP III) derėjimą, kad narystės ES siekiančių kandidatų ir potencialių kandidatų galimybė gauti naujojo fondo lėšų būtų išlaikyta ir galbūt dar padidinta pagal būsimą DFF.

1.5. Trukmė ir finansinis poveikis

trukmė neribota

- Įgyvendinimo pradinis laikotarpis – nuo 2021 m.,

1.6. Numatytas (-i) valdymo būdas (-ai)³⁸

Tiesioginis valdymas, vykdomas Komisijos:

- padalinių, įskaitant Sąjungos delegacijų darbuotojus;
- vykdomųjų įstaigų.

Pasidalijamasis valdymas kartu su valstybėmis narėmis.

Netiesioginis valdymas, biudžeto vykdymo užduotis perduodant:

- trečiosioms valstybėms arba jų paskirtoms įstaigoms;
- tarptautinėms organizacijoms ir jų agentūroms (nurodyti);
- EIB ir Europos investicijų fondui;
- įstaigoms, nurodytoms Finansinio reglamento 70 ir 71 straipsniuose;
- viešosios teisės subjektams;
- privatinės teisės reglamentuojamoms įstaigoms, kurioms pavesta teikti viešąsias paslaugas, jeigu jos pateikia pakankamas finansines garantijas;
- valstybės narės privatinės teisės reglamentuojamoms įstaigoms, kurioms pavesta įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir kurios pateikia pakankamas finansines garantijas;
- atitinkamame pagrindiniame akte nurodytiems asmenims, kuriems pavesta vykdyti konkrečius veiksmus BUSP srityje pagal ES sutarties V antraštinę dalį.
- *Jei nurodomas daugiau kaip vienas valdymo būdas, išsamią informaciją pateikti šio punkto pastabų skiltyje.*

Pastabos

Pagal PNPP III teikiama parama įgyvendinama tiesioginio valdymo arba netiesioginio valdymo būdu pagal Finansinį reglamentą, taikant metinius arba daugiamečius veiksmų planus ir priemones. Šalys partnerės dar nėra galutinai prisitaikiusios prie PNPP II pokyčių, o PNPP II programos tik pradėtos įgyvendinti, todėl reikėtų užtikrinti maksimalų tęstinumą. Turėtų būti išlaikytas tvirtas veiklos rezultatais grindžiamas elementas, tačiau jis bus supaprastintas, kad būtų lengviau stebėti ir teikti ataskaitas ir paramos gavėjams teikti realią paskatą.

PNPP III ir toliau pasitelks įvairiausius partnerius, kaip antai nacionalines valdžios institucijas, tarptautines organizacijas, valstybių narių agentūras ir organizacijas, pilietinės visuomenės organizacijas, tarptautines ir vystymosi finansų įstaigas tais atvejais, kai jie turi aiškia pridėtinę vertę, remiantis įgyta patirtimi.

³⁸ Informacija apie valdymo būdus ir nuorodos į Finansinį reglamentą pateikiamos svetainėje „BudgWeb“ <https://myintracomm.ec.europa.eu/budgweb/EN/man/budgmanag/Pages/budgmanag.aspx>

2. VALDYMO PRIEMONĖS

2.1. Stebėsenos ir atskaitomybės taisyklės

Nurodyti dažnumą ir sąlygas.

Europos Komisijos stebėsenos sistema yra svarbi bendros veiklos rezultatų sistemos dalis, grindžiama atitinkamais konkrečiais tikslais ir atitinkamais rodikliais, ir joje vis daugiau dėmesio bus skiriama rezultatams.

Jose dalyvauja ir vidaus darbuotojai, ir išorės ekspertai. Veiklos vadovai ES delegacijose ir Komisijos būstinėje nuolat stebi projektų ir programų įgyvendinimą, be kita ko, rengdami apsilankymus vietoje. Stebint gaunama vertingos informacijos apie pažangą, ir vadovai gali nustatyti esamas bei galimas kliūtis ir imtis veiksmų jas pašalinti.

Be to, siekiant įvertinti ES išorės veiksmų veiklos rezultatus pagal įvairias papildomas sistemas, samdomi nepriklausomi išorės ekspertai. Šie vertinimai padeda gerinti atskaitomybę ir vykdomas intervencines priemones; be to, juose nurodoma įgyta patirtis, kad ji atsispindėtų ateityje formuojant politiką ir imantis veiksmų. Pagal visas priemones taikomi tarptautiniu mastu pripažinti EBPO Paramos vystymuisi komiteto (DAC) vertinimo kriterijai ir Europos Komisijos geresnio reglamentavimo metodas.

Komisija taip remia paramą gaunančias šalis, kad jos kurtų savo stebėsenos pajėgumus. Jei Komisija valdo paramą paramos gavėjų vardu, Komisijai ir toliau teks pagrindinė atsakomybė už stebėseną. Tačiau jei paramą gaunančios šalys valdo paramą pačios (netiesioginis valdymas), Komisijai daugiausia teks priežiūros vaidmuo, o pagrindinė atsakomybė teks paramos gavėjui.

Parengiamos projekto lygmens stebėsenos ataskaitos dėl pažangos, padarytos įgyvendinant planus, visų pirma dėl: i) sutarčių sudarymo ir (arba) dotacijų skyrimo ir ii) pasiektų rezultatų. Veiklos vadovai taip pat remiasi į rezultatus orientuotos stebėsenos (ROM) sistema, kurioje pateikiamas intervencinių priemonių imties kokybės momentinis vaizdas. Taikydami labai struktūrizuotą standartinę metodiką nepriklausomi ROM ekspertai pateikia projekto trūkumų bei pranašumų vertinimą ir parengia rekomendacijas, kaip pagerinti jo įgyvendinimo veiksmingumą.

Sektorių ir programų lygmeniu stebėsenos komitetai, kuriems kartu pirmininkauja paramos gavėjų ir Komisijos atstovai, sudaro forumą, skirtą planų įgyvendinimo pažangai vertinti. Šie komitetai tvirtina stebėsenos ir vertinimo ataskaitų išvadas. Jie atlieka pagrindinį vaidmenį užtikrinant, kad įgyvendinant finansinę paramą būtų tinkamai palaikomas politinis dialogas ir kad būtų sistemingai atsižvelgiama į komitetų išvadas ir rekomendacijas.

2.2. Valdymo ir kontrolės sistema (-os)

2.2.1. *Valdymo būdo (-ų), finansavimo įgyvendinimo mechanizmo (-ai), mokėjimo tvarkos ir siūlomoms kontrolės sistemos pagrindimas*

Pagal PNPP III teikiama parama įgyvendinama tiesioginio valdymo arba netiesioginio valdymo būdu pagal Finansinį reglamentą, taikant metinius arba daugiamečius veiksmų planus ir priemones. Valdymo būdai bus pasirinkti pagal programos ir partnerio pobūdį. Teritorinis bendradarbiavimas su valstybėmis narėmis bus valdomas pagal pasidalijamojo valdymo principą pagal ETB reglamentą. Todėl pasidalijamasis valdymas pagal šį reglamentą nenumatytas. Esminių pakeitimų

palyginus su Pasirengimo narystei paramos priemone II nėra, nes PNPP II programos tik pradėtos įgyvendinti, todėl reikėtų užtikrinti maksimalų tęstinumą.

ES ir toliau pasitelks įvairiausių partnerius, kaip antai nacionalines valdžios institucijas, tarptautines organizacijas, valstybių narių agentūras ir organizacijas, pilietinės visuomenės organizacijas, tarptautines ir vystymosi finansų įstaigas tais atvejais, kai jie turi aiškią pridėtinę vertę, remiantis įgyta patirtimi.

Ir toliau bus skatinamas netiesioginis valdymas su šalimis partnerėmis rengiant programas, pagal kurias paramos gavėjai parengiami valdyti struktūrinius fondus, visų pirma kaimo ir žemės ūkio plėtros srityje. Perėjimas nuo Komisijos vykdomo tiesioginio pasirengimo narystei lėšų valdymo prie netiesioginio valdymo, kurį vykdytų paramos gavėjai, turėtų būti laipsniškas ir atitikti tų paramos gavėjų atitinkamus pajėgumus. Teikiant paramą bus toliau naudojamos struktūromis ir priemonėmis, kurių nauda buvo patvirtinta pasirengimo stojimui proceso metu.

Kalbant apie priemones ir įgyvendinimo būdus, visos Finansiniame reglamente numatytos finansavimo rūšys bus įtrauktos į PNPP III (dotacijos, viešieji pirkimai, apdovanojimai, įnašai į ES patikos fondus, sektorinė parama biudžetui, finansinės priemonės ir biudžeto garantijos).

Remiantis [naujojo Finansinio reglamento] 125 straipsniu, kiek įmanoma, pagal PNPP III numatyta naudoti supaprastintas įnašo formas, naudojant fiksuotąsias sumas, vieneto įkainius ir fiksuotąsias normas, skirtas tinkamoms finansuoti išlaidoms atlyginti, taip pat su išlaidomis nesusijusį finansavimą, jei reikia.

NEAR GD sukūrė vidines kontrolės procedūras, skirtas užtikrinti tinkamą rizikos, susijusios su pagrindinių sandorių teisėtumu ir tvarkingumu, valdymą atsižvelgiant į daugiamečių programų pobūdį ir atitinkamą mokėjimų pobūdį.

- NEAR GD bendros kontrolės aplinkos skirstymas į kategorijas.

NEAR GD veiklos aplinka yra sudėtinga ir rizikinga ir jai būdinga:

apskritai dėl politinės, institucinės, administracinės ir socialinės aplinkos aukštas rizikos lygis šalyse partnerėse (vienose aukštesnis už kitas). Atskirų partnerių rizikos analizė gali šiek tiek skirtis;

- geografiškai išskaidyta veikla – apima maždaug 25 šalis, o NEAR GD lėšas valdo delegacijos;
- daug veiksmų ir susijusių finansinių sandorių;
- dvi pagrindinės valdytinės finansinės priemonės ir jų pirmtakės; kiekviena jų turi skirtingą teisinį pagrindą ir įgyvendinimo taisykles, taip pat kitos finansinės priemonės (teminės linijos), dėl kurių suteikti kitų GD įgaliojimai;
- veiklos įgyvendinimo partnerių įvairovė (PNPP paramos gavėjai partneriai, privačios įmonės, subjektai, kuriems patikėtas įgyvendinimas, NVO);
- finansinio įgyvendinimo formų ir būdų įvairovė (projekto metodas, parama biudžetui, sektorinis metodas, netiesioginis valdymas su PNPP paramos gavėjais partneriais arba subjektais kuriems patikėtas įgyvendinimas, patikos fondai, pasidalijamasis valdymas pagal tarpvalstybinio bendradarbiavimo programą ir kt.).

Daugiau informacijos apie kontrolės strategiją pateikta 2.2.2 punkte.

2.2.2. Informacija apie nustatytą riziką ir jai sumažinti įdiegtą (-as) vidaus kontrolės sistemą (-as)

NEAR GD patikinimas pagrįstas kontrolės piramide, pagal kurią galima nustatyti pakankamai klaidų įvairiais lygmenimis, siekiant užtikrinti, kad likutinis klaidų lygis neviršytų pageidaujamos 2 proc. ribos.

- (1) Pirmasis *ex-ante* kontrolės lygis (prieš patvirtinant perįgaliojamam leidimus suteikiančiam pareigūnui (toliau – AOSD)) – tai akyla visų veiklos ir finansinių sandorių priežiūra ir tikrinimas, pagrįsti generalinių direktoratų finansinėmis grandinėmis ir vykdomi naudojant labai visapusiškus ir išsamius kontrolinius sąrašus. Tai yra pagrindinė klaidų prevencijos, nustatymo ir ištaisymo galimybė.
- (2) Privalomi išlaidų patikrinimai, pateikiami kartu su mokėjimo prašymais: patikrinimai, kuriuos aiškiai reikalaujama atlikti pagal sutartinius dokumentus, atliekami paramos gavėjo: NEAR GD vadovaujasi Finansiniu reglamentu, kuriame nustatyta, kada kartu su mokėjimo prašymais turi būti pateikiama išorės auditoriaus išduota išlaidų patikrinimo ataskaita.
- (3) Rizika grindžiamas auditas: Kiekvienų metų pradžioje NEAR GD atlieka griežtą projektų lygmens rizikos vertinimą, kuris yra audito plano pagrindas. Tikslas – sukurti papildomą kontrolės lygmenį, kurį AOSD galėtų pasitelkti pastebėję konkrečią riziką. Tai yra finansinis, sisteminis ir mišrus – finansinis ir sisteminis auditas (visaapimantis auditas su audito nuomonėmis); arba tarptautinių organizacijų patikrinimai (suderinti pagal procedūras, jei kontrolė griežtai nustatyta susitarimuose (pvz., finansiniame ir administraciniame pagrindų susitarime), o auditoriai neteikia nuomonių, o tik faktinių išvadų ataskaitas.
- (4) Į rezultatus orientuota stebėseną (ROM) yra ES finansuojamų projektų ir programų veiklos ir rezultatų ataskaitų teikimo priemonė. Joje nurodomi keturi kriterijai (svarba, veiksmingumas, efektyvumas, tvarumas). Ši veikla gali suteikti pagrindinės informacijos, kuri gali būti panaudota vykdamas būsimą stebėseną, vertinimą, auditą ir (arba) priimančias valdymo sprendimus projekto ir (arba) programos lygmeniu.
- (5) Vertinimai yra sistemingi ir objektyvūs vykdomo arba užbaigto projekto, programos ar politikos, jos struktūros, įgyvendinimo ir rezultatų vertinimai. Vertinimus paprastai atlieka nepriklausomi išorės ekspertai, kurie intervencinę priemonę nagrinėja atsižvelgdami į nustatytus kriterijus, kaip antai svarbą, veiksmingumą, efektyvumą; tvarumą, nuoseklumą ir pridėtinę ES vertę (pagal OECD Paramos vystymuisi komiteto (DAC) vertinimo kriterijus ir Europos Komisijos geresnio reglamentavimo metodą).
- (6) Patikrinimai vietoje: Tokie patikrinimai papildo stebėseną, kadangi jais užtikrinama, kad sutarties ir (arba) projekto laukiami rezultatai būtų tinkamai tikrinami vietoje, taip pat ir teisėtumo ir tvarkingumo aspektai, siekiant gauti veiklos vizą („tvirtinu, kad teisinga“) arba netiesioginio valdymo su paramą gaunančiomis šalimis atveju pateikti papildomą patikinimą, kad galima pasitikėti nacionalinių valdžios institucijų ir (arba) įgaliotųjų subjektų stebėseną ir kontrole, siekiant paremti jų mokėjimo visas. Patikrinimai vietoje, atsižvelgiant į rizikos vertinimą, taip pat gali apimti sutarties ir (arba) finansinį

aspektą, ir šiuo atveju į juos būtų įtraukti su veikla, sutartimis ir finansais susiję darbuotojai.

- (7) Netiesioginio valdymo su įgaliotaisiais subjektais ramsčiais grindžiamas vertinimas NEAR GD gali pavesti vykdyti veiklą subjektams, kurių ramsčiais grindžiamą vertinimą atliko NEAR GD arba kitos Komisijos tarnybos. Šie subjektai turi laikytis reikalavimų dėl sričių, nustatytų Finansiniame reglamente.
- (8) Netiesioginio valdymo su paramą gaunančiomis šalimis sistemų auditas: juos atlieka Komisijos darbuotojai arba išorės rangovai.
- (9) Komisija gauna įrodymų, kad preliminarioje sutartyje nustatyti reikalavimai yra įvykdyti, visų pirma dėl didesnės paramos audito institucijoms. Pateiktos nuomonės dėl nacionalinių sistemų ir posistemų struktūros ir patikimumo. 2017 m. NEAR GD atliko visų penkių paramą gaunančių šalių, kurioms taikoma netiesioginio valdymo su paramą gaunančiomis šalimis procedūra, netiesioginio valdymo su paramą gaunančiomis šalimis auditą ir (arba) tolesnius veiksmus. Išorės audito įmonė, su kuria sutartis sudaryta 2016 m., užbaigė visų penkių šalių ribotą informacijos ir ryšių technologijų (IRT) srities peržiūrą. Po šių peržiūrų buvo parengti IRT veiksmų planai.
- (10) Priežiūros vizitai delegacijose: tai yra direktorių lygmens valdymo priemonė. Jais suteikiamas patikinimas AOSD, taip pat įžvalgų dėl delegacijų gebėjimo valdyti ES išorės paramą ir pasiekti jų tikslų. Kiekvienoje delegacijoje lankomasi kas 2–4 metus.
- (11) Vidaus audito tarnyba (IAS) ir Europos Audito Rūmai (ECA): kontrolę taip pat vykdo išorės audito įstaigos, IAS ir ECA, o jų rezultatai padeda stiprinti GD kontrolės sistemą. IAS ir Audito Rūmų atlikti auditai – veiklos rezultatų auditai ir patikinimo pareiškimas – taip pat yra naudingos patikinimo paramos priemonės. Audito Rūmai pagal patikinimo pareiškimą kasmet pateikia labiausiai tikėtiną klaidų lygį, iš kurio aiškiai matyti, kaip veikia kontrolės sistemos.
- (12) Vietos sistemos patvirtinimas: BUDG GD, dirbantis Komisijos apskaitos pareigūnui, peržiūri funkcinius IT ir procedūrinius visų veiklos GD, įskaitant NEAR GD, vietinių sistemų procedūrinius aspektus, kad užtikrintų, jog AOSD pateikta informacija būtų patikima. Šios peržiūros atliekamos pagal Finansinio reglamento 68 straipsnį ir Taikymo taisyklių 56 straipsnį. Nors šie testai atliekami visų pirma siekiant suteikti patikinimą apskaitos pareigūnui, teigiama patvirtinimo ataskaita taip pat suteikia tam tikrą patikinimą NEAR GD vadovybei, kad sistemos, kurioms taikoma ta ataskaita, yra tinkamai parengtos ir atlieka numatytą funkciją. 2017 m. BUDG DG peržiūrėjo NEAR GD finansinių priemonių vietines gautinų sumų ir grįžtamųjų lėšų apskaičiavimo sistemas.
- (13) Apskaitos kokybės peržiūra: NEAR GD kasmet atlieka apskaitos kokybės peržiūrą, siekdama užtikrinti, kad jos metinė finansinė ataskaita ir įnašas į Europos Komisijos konsoliduotąsias ataskaitas atspindėtų tikrą ir teisingą jos pagrindinės finansinės veiklos vaizdą.
- (14) Vadovai ir (arba) gairės ir darbuotojų mokymas: NEAR GD reguliariai organizuoja savo darbuotojų mokymus būstinėje ir delegacijose, visų pirma per bendradarbiavimo dienas ir finansų ir veiklos vadovų susitikimus arba

regioninius seminarus. 2017 m. pradžioje buvo parengtas ir darbuotojams pateiktas naujas procedūrų vadovas.

- (15) Likutinis klaidų lygis: likutinės klaidos yra klaidos, kurios išvengė visų esamos kontrolės sistemos priemonių, skirtų klaidų prevencijai, aptikimui ir ištaisymui. Atliktas darbas, kuriuo remiamas likutinio klaidų lygio matavimas, skirtas nustatyti klaidas, kurios nebuvo nustatytos taikant vidaus kontrolės sistemą, ir padaryti išvadas dėl jos veiksmingumo.

2.2.3. *Kontrolės išlaidų efektyvumo apskaičiavimas ir pagrindimas (kontrolės išlaidų ir susijusių valdomų lėšų vertės santykis) ir numatomo klaidų rizikos lygio vertinimas (atliekant mokėjimą ir užbaigiant programą)*

I. NEAR GD vykdomos kontrolės išlaidos ir nauda

Siūloma naujosios PNPP kontrolės struktūra nelabai skiriasi nuo dabartinei priemonei taikomos kontrolės struktūros. Taigi jos išlaidų struktūra bus panaši.

Numatoma, kad bus išlaikytos 2017 m. kontrolės išlaidos 2017 m. kainomis:

apskaičiuotos NEAR GD kontrolės išlaidos 2017 m. sudarė 89 mln. EUR. Apskaičiuota įvertinus išlaidas žmogiškiesiems ištekliams, susijusiems su vidaus kontrole, taip pat vertinimui ir auditui.

Apskaičiuotos su žmogiškaisiais ištekliais susijusios išlaidos sudaro 74 mln. EUR ir apima tiesiogines, netiesiogines ir pridėtines išlaidas. Apskaičiuojama centrinių būstinių pareigūnų ir sutartininkų, delegacijose dirbančių pareigūnų, sutartininkų ir vietos darbuotojų skaičių padauginant iš centrinių tarnybų (BUDG GD) pateiktų vidutinių išlaidų, naudojant paskirstymo kriterijus kiekvienam padaliniiui. Paskirstymo kriterijus yra nustatomas pagal kiekvieno padalinio kontrolės veiklai skirtą laiką, kai kontrolė apibrėžiama pagal Finansinio reglamento 2 straipsnį: kontrolė – visos priemonės, kurių imamasi siekiant pateikti pagrįstą patikinimą, kad operacijos yra efektyvios, veiksmingos ir ekonomiškos, teikiamos patikimos ataskaitos, saugomas turtas ir informacija, vykdoma sukčiavimo ir pažeidimų prevencija, nustatymas, ištaisymas ir tolesnė su tokiu sukčiavimu ir pažeidimais susijusi veikla bei tinkamas rizikos, susijusios su pagrindinių sandorių teisėtumu ir tvarkingumu, valdymas, atsižvelgiant į daugiamečių programų pobūdį ir atitinkamų mokėjimų pobūdį. Kontrolė gali apimti įvairius patikrinimus, taip pat bet kokios politikos ir procedūrų, skirtų pasiekti pirmame sakinyje aprašytus tikslus, įgyvendinimą. Apskaičiuojant šias kontrolės išlaidas atsižvelgiama tik į Komisijos išlaidas.

Kontrolės išlaidos, išreikštos 2017 m. valdytų susijusių lėšų vertės dalimi, yra 2,9 proc.

Be to, absoliuti kontrolės išlaidų vertė turi būti vertinama atsižvelgiant į kontrolės naudą (patikimas finansų valdymas, patvirtintas žemu, mažesniu nei 2 proc. likutiniu klaidų lygiu, ir 189 mln. EUR kiekybinę finansinę kontrolės naudą.

Nėra įtrauktos nacionalinių sistemų išlaidos šalyse, įgyvendinančiose PNPP pagal netiesioginį valdymą. Reikėtų pažymėti, kad didelė investicijų ir mokymo išlaidų, patiriamų siekiant sukurti tokias sistemas, dalis yra finansuojama pagal PNPP veiklos išlaidų kategoriją.

II. Klaidų lygis NEAR GD

Kalbant apie tikėtiną klaidų lygį (-ius), teisės akto pasiūlymo rengimo etapu siekiama užtikrinti, kad klaidų lygis neviršytų 2 proc.

NEAR GD likutinio klaidų lygio (LKL) apskaičiavimas

NEAR GD parengė tyrimą, kuris leidžia įvertinti bendros kontrolės sistemos veiksmingumą; tai yra svarbi generalinio direktoriaus turimos informacijos pasirašant patikinimo pareiškimą dalis.

Šis rodiklis skirtas pagrindiniam GD kontrolės tikslui ir bendroje kontrolės sistemoje nenustatytoms likutinėms klaidoms įvertinti. Jis turi būti mažesnis nei 2 proc. visos peržiūrimų sandorių sumos.

LKL tyrimas grindžiamas ne mažiau kaip 720 intervalų imtimi (parinkta pagal pinigine verte pagrįstą atranką) iš 2016 m. rugsėjo mėn. – 2017 m. rugpjūčio mėn. užbaigtų sutarčių. Šioje metodikoje atsižvelgiama į daugiamečių NEAR GD programų pobūdį, nes per minėtą laikotarpį užbaigtos sutartys, įtraukiamos į pinigine verte pagrįstą atranką, buvo patvirtintos per septynerių metų laikotarpį.

2017 m. GD bendras likutinis klaidų lygis (0,67 proc.) yra visiškai patenkinamas. Tai aiškus ženklas, kad visais GD lygiais taikoma kontrolės piramidė veikia.

2017 m. likutinis klaidų lygis yra toks:

EKP klaidos:	0,65 %
PNPP (išskyrus netiesioginio valdymo su paramą gaunančiomis šalimis dalį) klaidos:	0,90 %
PNPP Netiesioginio valdymo su paramą gaunančiomis šalimis dalies klaidos:	0,36 %
NEAR GD	0,67 %

Viršutinė ir apatinė klaidų ribos

Viršutinis svertinis klaidų lygio vidurkis yra 2,33 proc, apatinis svertinis klaidų lygio vidurkis – 0,06 proc. Tai reiškia, jog galime 95 proc. patikimumu užtikrinti, kad klaidų lygis yra tarp šių dviejų ribų. Viršutinė klaidų riba paskirstoma taip:

	Viršutinė klaidų riba	Svertinė
EKP	2,25 %	1,55 %
PNPP	2,62 %	0,55 %
Netiesioginio valdymo su paramą gaunančiomis šalimis dalis		2,31 %
	0,23 %	
Iš viso		2,33 %

2.3. Sukčiavimo ir pažeidimų prevencijos priemonės

Nurodyti dabartines arba numatytas prevencijos ir apsaugos priemones, pvz., išdėstytas Kovos su sukčiavimu strategijoje.

Atsižvelgiant į rizikos aplinkybes PNPP šalyse, kuriose veikia NEAR GD, sistemose reikia numatyti sandorių atitikties klaidų atsiradimo tikimybę ir kuo anksčiau įdiegti prevencijos, nustatymo ir ištaisymo kontrolės priemones. Praktiškai tai reiškia, kad vykdant NEAR GD atitikties kontrolę daugiausia bus remiamasi esminiais Komisijos darbuotojų atliekamais sandorių *ex ante* patikrinimais, taip pat reguliariais netiesioginio valdymo mokėjimo sistemų auditais (tuo pačiu metu bus atliekami keli *ex post* auditai ir patikrinimai), ir taip bus užtikrinama kur kas didesnė apsauga negu pagal finansų apsaugos priemones, kurios nustatytos Finansiniame reglamente. NEAR GD atitikties sistemą sudaro šios svarbios dalys:

Prevencinės priemonės

- Pagrindinis pagalbos valdymo darbuotojų mokymas apie sukčiavimą;
- gairių teikimas naudojant NEAR GD procedūrų vadovą;
- kasmetinė netiesioginio valdymo su paramą gaunančiomis šalimis procedūra, įskaitant taikomų valdymo ir kontrolės sistemų tikrinimą, įskaitant vertinimą siekiant užtikrinti, kad atitinkamas lėšas valdančios institucijos būtų parengusios tinkamas kovos su sukčiavimu priemones, skirtas užkirsti kelią su ES lėšų valdymu susijusiam sukčiavimui ir jį aptikti;
- paramą gaunančio partnerio taikomų kovos su sukčiavimu mechanizmų *ex ante* patikrinimas vertinant, ar įvykdytas tinkamumo biudžeto paramai gauti kriterijus, susijęs su viešųjų finansų valdymu (t. y. aktyvus išsipareigojimas kovoti su sukčiavimu ir korupcija, tinkamos tikrinimo institucijos, pakankamas teisinis pajėgumas, veiksmingas reagavimas ir sankcijų mechanizmai);
- visų nacionalinių pirkimo sutarčių *ex ante* kontrolė; nereikalaujama, jei nacionalinės valdymo ir kontrolės sistemos atitinka griežtesnius reikalavimus.

Nustatomieji ir taisomieji veiksmai

- Komisijos darbuotojų atliekami *ex ante* sandorio patikrinimai;
- vidaus ir išorės auditas ir tikrinimai, įskaitant Europos Audito Rūmų auditą;
- atgaline data vykdomi tikrinimai ir lėšų susigrąžinimas.

Be to, jei įtariama, kad pažeidimas yra tyčinis (sukčiavimas), gali būti taikomos kitos NEAR GD priemonės, t. y.:

- mokėjimų ir pranešimų ūkio subjektui termino sustabdymas;
- konkretūs auditai (*ad hoc* / kriminalistinis auditas);
- EDES (ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistema);
- sutarčių sustabdymas ir (arba) nutraukimas;
- nušalinimo procedūra;
- prašymų skirti nacionalinių fondų lėšų svarstymo sustabdymas;

NEAR GD sukūrė ir įgyvendino savo kovos su sukčiavimu strategiją, parengtą pagal OLAF metodiką. Ji atnaujinta 2016 m. ir patvirtinta 2016–2017 m.

Bendrieji šios kovos su sukčiavimu strategijos tikslai:

- kovos su sukčiavimu tinklas, duomenų rinkimas ir gairės: sukurti NEAR GD viduje OLAF ryšių punktų tinklą, parengti duomenis ir statistiką apie OLAF bylas, susijusias su GD.
- Valdymo ataskaitos ir ryšiai su ES suinteresuotosiomis šalimis: nustatyti vyresniosios vadovybės ir Komisijos lygmens reguliarių ataskaitų kovos su sukčiavimu klausimais teikimo ciklus, parengti priemones, kurios sudarytų sąlygas tokias ataskaitas rengti ir koordinuoti NEAR GD ir OLAF santykius.
- Informuotumo didinimas, procedūros ir dokumentų valdymas: didinti NEAR GD darbuotojų informuotumo apie sukčiavimą lygį, be kita ko, suteikti daugiau žinių ir gebėjimų atlikti prevencijos ir nustatymo kontrolę, parengti valdymo plano procedūras ir gaires dėl pranešimo apie sukčiavimą ir kovos su sukčiavimu pagrindinių veiklos rezultatų rodiklių.

3. NUMATOMAS PASIŪLYMO (INICIATYVOS) FINANSINIS POVEIKIS

3.1. Atitinkama daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija ir siūloma nauja biudžeto išlaidų eilutė (-ės)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	Biudžeto eilutė	Išlaidų rūšis	Įnašas			
	Numeris 6 išlaidų kategorija		ELPA šalių ⁴⁰	šalių kandidačių ⁴¹	trečiųjų valstybių	pagal Finansinio reglamento [21 straipsnio 2 dalies b punktą]
6 išlaidų kategorija	16 01 Pasirengimo narystei parama. Administracinio valdymo išlaidos	NDA	NE	NE	NE	NE
6 išlaidų kategorija	16 02 Pasirengimo narystei parama. Veiklos asignavimai	DA	TAIP	TAIP	TAIP	TAIP
6 išlaidų kategorija	16 02.01 Parama teisinės valstybės principui, demokratijai, pilietinei visuomenei, pagrindinėms ir žmogaus teisėms, migracijos valdymui, įskaitant sienų valdymą, ir saugumui stiprinti	DA	TAIP	TAIP	TAIP	TAIP
6 išlaidų kategorija	16 02.02 Parama viešojo administravimo veiksmingumui, struktūrinėms reformoms ir geram valdymui stiprinti	DA	TAIP	TAIP	TAIP	TAIP
6 išlaidų kategorija	16 02.03 Parama su Sąjungos taisyklėmis, standartais, politika ir praktika suderintoms taisyklėms, standartams, politikai ir praktikai formuoti	DA	TAIP	TAIP	TAIP	TAIP
6 išlaidų kategorija	16 02.04 Parama ekonominiam ir socialiniam vystymuisi stiprinti	DA	TAIP	TAIP	TAIP	TAIP
6 išlaidų kategorija	16 02.05 Parama teritoriniam ir tarpvalstybiniam bendradarbiavimui	DA	TAIP	TAIP	TAIP	TAIP

³⁹ DA – diferencijuotieji asignavimai, NDA – nediferencijuotieji asignavimai.

⁴⁰ ELPA – Europos laisvosios prekybos asociacija.

⁴¹ Šalių kandidačių ir, kai taikoma, Vakarų Balkanų potencialių kandidačių.

3.2. Numatomas poveikis išlaidoms

3.2.1. Numatomo poveikio išlaidoms santrauka⁴²

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	6	KAIMYNINĖS ŠALYS IR PASAULIS
--	----------	-------------------------------------

			2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	Po 2027 m.	IŠ VISO
Veiklos asignavimai	Įsipareigojimai	(1)	1 899,300	1 938,665	1 978,014	2 018,145	2 058,259	2 100,355	2 143,433		14 136,171
	Mokėjimai	(2)	94,239	337,482	591,552	995,238	1 460,304	1 589,081	1 678,593	7 389,681	14 136,171
Administracinio pobūdžio asignavimai, finansuojami iš programos paketo lėšų ⁴³	Įsipareigojimai = Mokėjimai	(3)	49,700	50,335	50,986	51,855	52,741	53,645	54,567		363,829
IŠ VISO asignavimų programos paketui	Įsipareigojimai	=1 +3	1 949,000	1 989,000	2 029,000	2 070,000	2 111,000	2 154,000	2 198,000		14 500,000
	Mokėjimai	=2 +3	143,939	387,817	642,538	1 047,093	1 513,045	1 642,726	1 733,160	7 389,681	14 500,000

⁴² Bendra suma gali būti netiksli dėl suapvalinimo.

⁴³ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

Daugiametės finansinės programos išlaidų kategorija	7	„ADMINISTRACINĖS IŠLAIDOS“
--	----------	-----------------------------------

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	Po 2027 m.	IŠ VISO
Žmogiškieji ištekliai		41,128	41,950	42,789	43,645	44,518	45,408	46,316		305,755
Kitos administracinės išlaidos		3,532	3,602	3,674	3,748	3,823	3,899	3,977		26,255
IŠ VISO asignavimų pagal daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	(Iš viso įsipareigojimų = Iš viso mokėjimų)	44,659	45,552	46,464	47,393	48,341	49,307	50,294		332,010

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

		2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	Po 2027 m.	IŠ VISO
IŠ VISO asignavimų visose daugiametės finansinės programos IŠLAIDŲ KATEGORIJOSE	Įsipareigojimai	1 993,659	2 034,552	2 075,464	2 117,393	2 159,341	2 203,307	2 248,294		14 832,010
	Mokėjimai	188,598	433,369	689,002	1 094,486	1 561,386	1 692,033	1 783,454	7 389,682	14 832,010

3.2.2. *Numatomo poveikio administracinio pobūdžio asignavimams santrauka*

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimų nenaudojama
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti administracinio pobūdžio asignavimai naudojami taip:

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Metai	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	IŠ VISO
-------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------	---------

Daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA								
Žmogiškieji ištekliai	41,128	41,950	42,789	43,645	44,518	45,408	46,316	305,755
Kitos administracinės išlaidos	3,532	3,602	3,674	3,748	3,823	3,899	3,977	26,255
Daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJOS tarpinė suma	44,659	45,552	46,464	47,393	48,341	49,307	50,294	332,010

Neįtraukta į daugiametės finansinės programos⁴⁴ 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA								
Žmogiškieji ištekliai	41,750	42,585	43,436	44,305	45,191	46,095	47,017	310,379
Kitos administracinio pobūdžio išlaidos	7,950	7,750	7,550	7,550	7,550	7,550	7,550	53,450
Tarpinė suma, neįtraukta į daugiametės finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJA	49,700	50,335	50,986	51,855	52,741	53,645	54,567	363,829

IŠ VISO	94,359	95,887	97,450	99,248	101,082	102,953	104,861	695,839
----------------	---------------	---------------	---------------	---------------	----------------	----------------	----------------	----------------

⁴⁴ Techninė ir (arba) administracinė parama bei išlaidos ES programų ir (arba) veiksmų įgyvendinimui remti (buvusios BA eilutės), netiesioginiai moksliniai tyrimai, tiesioginiai moksliniai tyrimai.

3.2.2.1. Numatomi žmogiškųjų išteklių poreikiai

- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškųjų išteklių nenaudojama.
- Pasiūlymui (iniciatyvai) įgyvendinti žmogiškieji ištekliai naudojami taip:

Sąmatą surašyti etatų vienetais

Metai		2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.
• Etatų plano pareigybės (pareigūnai ir laikinieji darbuotojai)								
Komisijos būstinė ir atstovybės		199	199	199	199	199	199	199
Delegacijos		50	50	50	50	50	50	50
Netiesioginiai moksliniai tyrimai								
Tiesioginiai moksliniai tyrimai								
• Išorės darbuotojai (etatų vienetais): CA, LA, SNE, INT ir JES ⁴⁵								
7 išlaidų kategorija								
Finansuojama pagal daugiamečių finansinės programos 7 IŠLAIDŲ KATEGORIJĄ	- būstinėje	25	25	25	25	25	25	25
	- delegacijose	8	8	8	8	8	8	8
Finansuojama iš programos paketo lėšų ⁴⁶	- būstinėje	97	97	97	97	97	97	97
	- delegacijose	482	482	482	482	482	482	482
Netiesioginiai moksliniai tyrimai								
Tiesioginiai moksliniai tyrimai								
Kita (nurodyti)								
IŠ VISO		861	861	861	861	861	861	861

Vykdytinų užduočių aprašymas:

Pareigūnai ir laikinieji darbuotojai	Finansinės paramos planavimo, programavimo, valdymo ir priežiūros priemonės
Išorės darbuotojai	Finansinės paramos planavimo, programavimo, valdymo ir priežiūros priemonės

⁴⁵ CA – sutartininkas („Contract Staff“), LA – vietinis darbuotojas („Local Staff“), SNE – deleguotasis nacionalinis ekspertas („Seconded National Expert“), INT – per agentūrą įdarbintas darbuotojas („agency staff“), JES – jaunesnysis delegacijos specialistas („Junior Professionals in Delegations“).

⁴⁶ Neviršijant viršutinės ribos, nustatytos išorės darbuotojams, finansuojamiems iš veiklos asignavimų (buvusių BA eilučių).

3.2.3. Trečiųjų šalių įnašai

Pasiūlyme (iniciatyvoje):

- nenumatyta bendro su trečiosiomis šalimis finansavimo
- numatytas trečiųjų šalių bendras finansavimas apskaičiuojamas taip:

Asignavimai mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Metai	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.	IŠ VISO
Nurodyti bendrą finansavimą teikiančią įstaigą								
IŠ VISO bendrai finansuojamų asignavimų								

3.3. Numatomas poveikis pajamoms

- Pasiūlymas (iniciatyva) neturi finansinio poveikio pajamoms.
- Pasiūlymas (iniciatyva) turi finansinį poveikį:
 - nuosaviems ištekliams
 - kitoms pajamoms

Nurodyti, jei pajamos priskirtos išlaidų eilutėms

mln. EUR (tūkstantųjų tikslumu)

Biudžeto pajamų eilutė:	Pasiūlymo (iniciatyvos) poveikis ⁴⁷						
	2021 m.	2022 m.	2023 m.	2024 m.	2025 m.	2026 m.	2027 m.
..... straipsnis							

Asignuotųjų pajamų atveju nurodyti biudžeto išlaidų eilutę (-es), kuriai (-oms) daromas poveikis.

Kitos pastabos (pvz., poveikio pajamoms apskaičiavimo metodas (formulė) arba kita informacija).

⁴⁷ Tradiciniai nuosavi ištekliai (muitai, cukraus mokesčiai) turi būti nurodomi grynosiomis sumomis, t. y. iš bendros sumos atskaičius 20 % surinkimo sąnaudų.